

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks, in N^{os}. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks, (behalve de bijvoegsels, die *gratis* geleverd worden) bestaat, en voor *f* 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koningrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden *vrachtoerij* aan de uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Directeur, den 1sten luitenant VAN RIJNEVELD, van de rijdende batterij n°. 13 bij het leger te velde, met het opschrift: *voor den Militairen Spectator*.

OVERZIGT

DER VELDTOGTEN IN DE JAREN 1792, 1793, 1794
EN 1795, VOOR ZOO VERRE DIE OP NEDER-
LANDSCHEN BODEM, OF OP DESZELFS GREN-
ZEN HEBBEN PLAATS GEHAD.

ARTIKEL 7.

Vervolg van den veldtogt van 1794.

Zoo als bij het einde van het zesde artikel vermeld is, was door de verbondene legers, op den 9den Julij 1794, achter de Dijle en de Nethe, eene verdedigende stelling ingenomen, met het oogmerk, om aldaar eenige rust te genieten. De magt, onder de bevelen van den hertog *van York*, en zamengesteld uit Engelsche, Hanoversche, Hessen-Kasselsche, Hessen-Darmstadsche en Fransche emigrantenkorpsen, bestond op dit oogenblik nog uit 69 eskadrons en 56 bataillons, gelegerd achter de Nethe bij Contich, alwaar zich het hoofdkwartier bevond. De infanterie en kavallerie der Engelschen stonden regts en links van den straatweg; hebbende links van zich de Hessen-Kasselsche troepen. De Hanoversche korpsen bevonden zich links van Lierre achter de Nethe; het nog kortelings uit Engeland aangekomene korps van lord *Moire*, stond bij Waerlos, dat van Hessen-Darmstad te Boom en aanliggende plaatsen. De eigenlijke voorposten bevonden zich nog achter Mechelen, aan de zamenkomst der Senne en Dijle, zich langs eerstgemelden stroom, tot aan het kanaal op Leuven uitstreckende, en daardoor in verbinding komende met die van het Nederlandsche leger. Laatstgemelde magt stond nog bij Rijmenam, met het hoofdkwartier te Keerbergen, terwijl de voorposten dezer troepen, langs het kanaal van Leuven opgesteld zijnde, links met het korps van den generaal *Kraai*, en door dit met dat van den prins *van Coburg* te Tirlemont in verbinding waren.

Bij de Oostenrijksche bevelhebbers scheen het oogmerk te bestaan, om de ingenomene stelling dienstbaar te maken

tot het verzamelen en hereenigen van alle terug zijnde korpsen, en zulks alvorens de toen reeds beraamde aftogt naar de Maas plaats vond.

Betrekkelijk de oogmerken van het Engelsche legerhoofd, zoude het meer bezwaar in hebben, daaromtrent bepaalde gronden aan te wijzen. Zelfs valt het moeilijk, uit de genomene stelling dezer troepen af te leiden, of bij dezen het oogmerk bestond, Mechelen te behouden; terwijl het ondertusschen geen betoog zal behoeven, dat de verschillende afdeelingen van het verbondene leger, in geen genoegzaam verzekerd verband waren, en elkander dus ook niet konden ondersteunen.

De Franschen, van hunne zijde, lieten de troepen der verbondene mogendheden tot den 12den Julij in rust, als wanneer zij, na de Oostenrijkers tot over de Senne te hebben teruggedreven, met 18,000 man tot tegen Mechelen voortrukten. Ofschoon zij hierbij aanvankelijk eenige voordeelen behaalden, gelukte het hun evenwel niet, gezegde stad te vermeesteren; terwijl het zich ondertusschen, uit den reeds plaats vindenden terugtogt der Engelschen, het meer en meer aandringen der Franschen, de weinige overeenstemming der opperhoofden van de verbondene legers en uit de geringe verdedigings-middelen van Mechelen, liet vooruit zien, dat deze stad weldra in handen der Franschen zoude geraken. De Hessische generaal *von Dalwich* ontving evenwel nog bevel, om met het overschot van zijn korps, sterk 7 bataillons en 5 eskadrons, naar Mechelen te rukken, de aldaar zijnde troepen af te lossen, den terugtogt van deze te beschermen, en de verdediging der stad op zich te nemen. Den 13den Julij werd deze beweging uitgevoerd, gevolgd van eenige maatregelen, welke nog tot behoud van Mechelen en ter verdediging der Dijle zouden kunnen bijdragen. De Nederlandsche troepen namen de verdediging van het kanaal van Leuven op zich, alwaar de laatste ook reeds den 15den door de hoofdmagt van *Pichegru* werden aangevallen; terwijl almede aan de zijde van Mechelen een schijn-aanval plaats had. In de onmogelijkheid, om, tegen eene overwegende magt, de stelling achter het kanaal van

Leuven te bewaren, trokken de Nederlandsche troepen achter de Dijle terug, vanwaar zij zich ook later, tot achter de beide Nethen terug begaven, door welken terugtogt Mechelen in de flank bedreigd werd, hetwelk dan ook oorzaak was, dat de generaal *von Dalwich*, na daartoe aanvraag gedaan te hebben, de magtiging bekwam, om Mechelen te verlaten (1). De terugtogt dezer troepen was ondertusschen door de laatste rugwaartsche beweging der Nederlanders zeer verzwaard, als zijnde reeds werkelijk door de Franschen in de flank genomen; desniettemin werd dezelve in goede orde tot bij Wahlem uitgevoerd. Aan een tegenbevel van den hertog *van York*, om Mechelen nogmaals te gaan bezetten, werd door den generaal *von Dalwich* geen gevolg gegeven. De Nethe en de Ruppel werden alsnu de uiterste verdedigings-lijnen.

Reeds den 15den werden, zoo als te vermoeden was, door de Franschen verschillende aanvallen gedaan, met het oogmerk de Nethe bij Wahlem over te trekken. Deze pogingen hervatteden zij met nog meerder nadruk den daaropvolgenden dag; doch alzoo de brug verbrand was, gelukte ook deze aanval niet, en zulks in weerwil van het hevige hierbij plaats vindende vuur.

Men moet hierbij aanmerken, dat het den Franschen, na reeds den 15den meester van Mechelen te zijn geweest, zeer gemakkelijk zoude zijn gevallen, om den 16den Lierre te bemagtigen, van uit dit punt den linker-vleugel van den hertog *van York* op te rollen, daarna, met hunne over-vleugeling voortgaande, het geheele Engelsche leger tegen de Schelde aan te sluiten (2).

Na de gezegde vrij scherpe doch onvruchtbare gevechten bij de brug van Wahlem, greep er aan deze zijde der legers van de verbondene mogendheden eene soort van stilzwijgende wapenstilstand plaats. Bij het hoofdkorps der Oostenrijkers, gelegerd zoo als vroeger gezegd is, was door de Franschen ondertusschen reeds menig voordeel behaald, waardoor dan ook van zelfs de oogmerken en bedoelingen der Oostenrijkers voor den dag kwamen.

De regter-vleugel der Sambre- en Maas-armee maakte reeds op den 13den Julij eene beweging naar de zijde van Namen, al dadelijk deze stad en hare citadel beschietende. Door de Oostenrijkers scheen veel prijs gesteld te worden op het behoud van Namen; althans de generaal *Latour*, welke uit Hoi het bevel voerde over dit gedeelte van het Oostenrijksche leger, zond versterking naar Na-

(1) Het schijnt onbewezen te zijn, welke troepen — de Nethen of Hollanders — het eerst hunne positie ontruimd hebben; althans een rapport van den Erfprins *van Oranje*, van den 16den Julij, schrijft dit aan de eerstgenoemde troepen toe.

(2) *Jomini*, tome VI, pag. 23.

men. Deze afgezondene magt was ondertusschen niet genoegzaam; ten minste, Namen werd reeds den 17den door de Oostenrijkers ontruimd, en den volgenden dag door de Franschen in bezit genomen. De linker-vleugel dierzelfde Sambre- en Maas-armee had eveneens eenige gelukkige bewegingen uitgevoerd; reeds den 15den was Jodoigne door *Jourdan* bezet, en Leuven dienzelfden dag vermeesterd. De voorhoede van den prins *van Coburg* had hierbij eene positie op den IJzerberg genomen, eenigzins in verband staande met den regter-vleugel van het groote leger. Na een vrij scherp gevecht moest zij evenwel deze stelling verlaten en zich op Thienen terug trekken, in en bij welke plaats het grootste gedeelte van het Oostenrijksche leger zich, gedurende dit gevecht, bevonden had.

Het verband, tusschen de verschillende hoofdkorpsen der gecoaliseerde legers, werd ondertusschen steeds geringer. De Nederlanders bevonden zich steeds achter de kleine Nethe; en aanvankelijk bestond tusschen hen en de Oostenrijksche magt nog eene, hoezeer dan ook hersenschimmige, verbinding; maar ook deze zoude weldra ophouden. De prins *van Coburg*, met regt zijne vleugels bedreigd achtende, deed alle pogingen om Luik, vóór de aankomst van *Jourdan*, te bereiken, ten einde dus den Maasstroom in zijn bezit te hebben. Reeds den 21sten trok hij, over St. Truijen gaande, bij Maastricht, Rekkum en Stokkem de Maas over, alleen bij Maastricht een korps van 6000 man achter latende. De generaal *Latour* dekte dezen terugtogt met zijn onderhebbend korps, en trok bij Luik en Visé over de Maas, tevens zijne stellingen achter de Ourte uitbreidende. De regter-vleugel van het terugtrekkende hoofdkorps, werd door den generaal *Kraai* gedeckt, door wien tevens, zijnen weg nemende over Diest, eenige zoogenoemde gemeenschap met het Nederlandsche leger werd onderhouden, reeds evenwel gedeeltelijk bij Roermonde en Maastricht over de Maas gaande. De Oostenrijkers werden door de Franschen, onder *Jourdan*, op den voet gevolgd. Den 22sten hadden laatstgemelden reeds hunne voorposten in de nabijheid van Tongeren; terwijl hun regter-vleugel slechts drie uren van Luik verwijderd was. Tongeren werd den 27sten vermeesterd en Luik even zoo, dat is, voor zoo verre het op den linker-Maas-oever gelegene gedeelte betreft. De sterkte la Charreuse ondertusschen in handen der Oostenrijkers blijvende, werd de Maasbrug hardnekkig door hen verdedigd en het vermelde gedeelte der stad steeds verontrust.

Voor het Nederlandsche leger bleef, nadat door den terugtogt der Oostenrijkers, hunne linker-flank geheel open was geworden, niets anders over, dan om eveneens de rugwaartsche beweging verder uit te strekken; zoodat dan ook reeds den 22sten Julij het hoofdkwartier van dit

leger te Baarle gevestigd werd, wordende door den generaal *Geusau*, welke eene stelling bij Turnhout nam, ook nu nog eene schijn-gemeenschap met den generaal *Kraai* gehouden. Toen ondertusschen laatstgemelde met zijn geheele korps naar de Maas trok, waren de Nederlandsche troepen wel genoodzaakt op eigen bodem over te gaan, en voorwaarts Oosterhout, bij den Vijfeik, een leger te betrekken, alwaar zij, onder bescherming der vesting Breda, hunnen linker-vleugel tegen de Donge en daar zijnde lage landen aansloten.

Alleen de Engelsche armee bleef nog achter de Nethe, aan hare linker-zijde geheel open en regts de Schelde hebbende. Het zal overigens onnoodig zijn, het gewaagde der positie van het Engelsche leger aan te toonen. Alle mogelijke veronderstellingen, welke men zoude kunnen en willen maken, betrekkelijk de oogmerken van den hertog *van York*, zijn ongenoegzaam, om gezegde standplaats in de gegevene omstandigheden te regtvaardigen. Verschil van bedoelingen blijkt even duidelijk uit deze afzonderlijke terugtogten.

De Franschen van hunne zijde begingen eenen onverschoonbaren misslag, na de vereeniging der beide hoofdlegers. In plaats van ook nu met vereenigde krachten hunne veroveringen te vervolgen, bleven de beide legers, die van het Noorden en die der Sambre en Maas, elk onder derzelve bevelhebbers, afzonderlijk werkzaam. Redenen ondertusschen, onafhankelijk van den wil der generaals, schijnen hierbij eene hoofdrol gespeeld te hebben (1).

Niettegenstaande de rust, in welke het Engelsche leger door de Franschen gelaten werd, vond de hertog *van York* het dan toch eindelijk geraden, zijne meer dan gewaagde stelling te verlaten, en tot de grenzen van het gemeenebest der Vereenigde Nederlanden te naderen. Nadat reeds het voerwezen op den 21sten Julij rugwaarts gezonden was, brak de Engelsche magt, den dag daaraanvolgende, naar de zijde van Antwerpen op. De terugtocht, in niets door de Franschen gehinderd, geschiedde in drie kolommen, welke zich allen daarna, van Antwerpen op Borgerhout en Deurne gaande, achter den straatweg op Turnhout legerden, en den 23sten hunnen marsch op Calmhout verder voortzetten. Antwerpen, hetwelk op dien zelfden dag door de Engelschen ontruimd was, werd, even als het fort Lillo, dadelijk daarop door de Franschen bezet. Den 24sten Julij hield het Engelsche leger rustdag, terwijl hetzelfde den 25sten eene stelling bezette, tusschen de dorpen Klein-Zundert en Rosendaal, den weg van Bergen-op-Zoom naar Zandvliet regts dekkende, en zich links met de voorposten der Nederlandsche magt,

welke nog steeds links van Breda bij den Vijfeik gelegerd was, in verbinding zoekende te stellen (1).

Alzoo waren dan, tegen het einde van Julij 1794, de hoofdlegers der verbondene mogendheden, uit de toenmalige Oostenrijksche Nederlanden, op den regter-Maas-oever en in het destijds bestaande gemeenebest der Vereenigde Nederlanden overgegaan. Mogt de staatkunde van andere mogendheden het al hebben mede gebragt, om ter behoudenis der Belgische gewesten, niet meer dan het reeds verlorene, op het spel te zetten, en deze provincien zonder verdere verdediging te verlaten, thans werd de zaak geheel anders: het meer regtstreeksche grondgebied van eenen der bondgenooten, de Nederlandsche republiek, was in hare staatsregeling, in haar bestaan bedreigd; bedreigd door een rijk, geheel ten prooi aan den tuimelgeest der toenmalige revolutionnaire begrippen, en ook destijds er maar al te zeer op bedacht, om andere volken dienzelfden gelukstaat van vrijheid en gelijkheid, ten koste van derzelve onafhankelijkheid, te doen deelachtig worden. Deze begrippen hadden vele voorstanders in de Nederlanden, en aldaar werd door velen naar de komst der Franschen, als naar die van verlossers, uitgezien. De stemming, hieromtrent bestaande, was bekend, en bij het toenmalige gebrekkige en zoo zeer alle magt ontzenuwende staatsbestuur, konde de gemoedelijke vaderlander, of de zich met geene staats-twisten afgeevende krijgsbürger, niet dan met een pijnigend voor gevoel, de vijandelijke magt tot de grenzen des lands zien naderen. Zoo ook, ruim eene eeuw geleden, en ook later, eene Fransche krijgsmagt Nederland mogt hebben aangevallen en bijna ten val gebragt, dan was toch ook toen deze val belet, door Nederlands eenheid en burgerdeugd; en gewis, bij het door zoo vele inwendige twisten ondermijnde en verscheurde volk, kon deze kracht, uit die deugden ontstaande, thans ter verdediging van der vaderen-erf niet verwacht worden.

Bij den zoo bedenkelijken staatkundigen toestand der Nederlanden, gedurende dezen oorlog, is het natuurlijk van belang, na te gaan, welke middelen het bedreigde land uit zich-zelfen opleverde, om de, als lava, voortstroomende Fransche legerscharen, tegen te houden; welke

(1) In het reeds meer malen aangehaalde werk van *Porbeck*, wordt in het IIIe hoofdstuk, Iste deel, deze terugtocht zeer uitvoerig beschreven, evenwel op eene wijze, niet overeenkomstig met het doel van het tegenwoordig overzicht. In hetzelfde hoofdstuk hangt hij een alles behalve gunstig tafereel op, van de zamenstelling, orde en krijgstucht der toenmalige Engelsche legermagt, een tafereel gewis niet te zwart gekleurd voor hen, die eenig geheugen hebben van de, later te melden, beruchte terugtogten door de provinciën Utrecht, Gelderland en Overijsel.

(1) *David*, campagne du général *Pichegru*, chap. X.

buitengewone kracht-ontwikkeling men voor de omstandigheden noodzakelijk oordeelde en ook uitvoerde, en welke hulp men verwachten konde van die bondgenooten, met wie men vroeger de kansen des oorlogs zoo voordeelig had afgespeeld, doch met wie men ook sints dit jaar al de nadeelen en al de wisselvalligheden van dit, naar zoo vele draden luisterende, volken-spel had ondervonden; en of in het bijzonder, die mogendheden welke, hetzij door familie-verbindtenissen, of, hetgeen hier nog meer moest afdoen, door traktaten, aan Nederland en deszelfs stadhouderlijk huis verbonden waren, ook nu de waarde van een verbond zouden gestard doen, ter handhaving van die aloude republiek, aan welke zij zelve zoo veel verschuldigd waren.

De eigene krachten, welke de Vaderlandsche bodem bezat, onafhankelijk van alle tijdelijke middelen daarbij aangebragt, mag men zeggen van dien aard te zijn, dat daaruit eene ten uiterste toe gedrevene verdediging verwacht kon worden. Die natuurlijke beschutsels, destijds bestaande, zijn ook nu nog, ofschoon gewijzigd, in wezen, en alhoewel ook datgene, wat reeds zoo menigmaal door de drukpers bekend gemaakt is, het eigendom der geschiedenis mag heeten, zoo komt het evenwel gepaster voor, van deze middelen *nu niet* te gewagen, maar ter plaatsing daarvan, het einde der nog steeds voortdurende omstandigheden, — het gevolg van den Belgischen opstand, — af te wachten.

De tijdelijke middelen, en hoofdzakelijk het leger, bestemd om de bedreigde grenzen te beschermen, was ongeëvenredigd aan het uit te voeren oogmerk, en vooral ongeëvenredigd aan de krachten des lands. Het Nederlandsche leger bedroeg in 1794 een totaal van 97 bataillons, of 757 kompagnien infanterie, en 51 eskadrons kavallerie. Bezwaarlijk valt het, de sterkte der verschillende korpsen op te geven; men geloof ondertusschen der waarheid nabij te komen, door de geheele magt op 36,000 man te stellen, onder welke sterkte 3000 kavaleristen en 1600 man artillerie begrepen zijn (1).

De buitengewone middelen bestonden in eene buitenlandsche en binnenlandsche algemeene werving, welke ondertusschen, zoo ook al de schriften van dien tijd het tegendeel verzekeren, niet die uitkomsten opleverde, dat men van het Nederlandsche leger, met vrucht, de verdediging van alle de aan hetzelfde toevertrouwde of nog toe te vertrouwen punten konde verwachten.

De verdeling der krijgsmagt op te geven, is nog bezwaarlijker. Vroeger is melding gemaakt van het aantal troepen, tot het bijwonen van dezen veldtocht bestemd; de sterkte hiervan zal eerder verminderd dan vermeerderd

(1) Zie, omtrent de zamenstelling van het Nederlandsche leger, de *bijlage*, gevoegd achter dit artikel.

zijn; de zeer talrijke vestingen waren allen zeer slecht van bezettingen voorzien; de naderhand herhaaldelijk voorgeschrevene volks-wapening, leverde niets op; en, bij het geringe der eigene krachten en de benardheid van den toestand, moest Nederland het oog op bondgenooten slaan.

Het Engelsche leger, hetwelk dan, ten minste tot nog toe, niet ongenegen scheen, om mede te werken ter redding van het bedreigde gemeenebest, bedroeg in de eerste dagen van Augustus, 62 bataillons, 75 eskadrons, 12 kompagnien ligte troepen, 2 batterijen rijdende artillerie en behalve de toenmaals bestaande bataillons-stukken, een park van 66 vuurmonden.

Gemiddeld kan men deze magt op 51,000 man infanterie en 3700 paarden schatten, makende met de ligte troepen een totaal van ruim 55,000 hoofden; zoodat de magt, welke door de vereeniging der Engelsche en Nederlandsche legers ontstond, ruim 70,000 man zal bedragen hebben.

De Oostenrijksche legers waren, zoo als reeds gezegd is, op den regter-Maas-oever overgegaan, en het scheen niet, dat zij uit hen-zelve neiging hadden, om tot de verdediging van het weldra aangerande gemeenebest, het hunne bij te dragen; evenwel werden, van de zijde van Nederland en Engeland, destijds onderhandelingen aangeknoopt met het Oostenrijksche bestuur, met het oogmerk, om de legers van dezen staat, gezamenlijk met die der eersten te doen werkzaam zijn. Van de zijde van Pruisen had men geen hulp te wachten, niettegenstaande deze staat, na den *quasi*-veldtocht van 1787, bij tractaat, het bestaan van het erf-stadhouderschap onder deszelfs waarborg had genomen, en het eigenlijk tegen deze waardigheid was, dat de Fransche oorlogs-verklaring gerigt was geworden.

Overbodig zal het wel heeten, aan hen, die slechts eenigzins met de noodzakelijk te verdedigen punten bekend zijn, in het breede te betoogen, hoe weinig de boven aangevoerde krijgsmagt genoegzaam konde heeten, om de Nederlandsche vestingen en water-linien, met gegronde hoop op verdediging, goed te bezetten, en daarenboven een onafhankelijk leger te velde te houden. Voegt men hierbij, dat het Engelsche legerhoofd, welke hulp zijne magt dan ook zoude willen verleenen, steeds geheele andere inzigten moest hebben, dan die, welke tot wegwijzer aan het Nederlandsche leger waren voorgeschreven, dan wordt dit betoog des te meer onnoodig. De Engelsche magt mogt haren eindelijken terugtocht niet uit het oog verliezen; de Nederlandsche daarentegen was geroepen, om haren bodem voet voor voet aan den vijand te betwisten. Denkt men eindelijk aan het zoo duizendvoudig raderwerk, waardoor het toenmalige lands-bestuur

zich kenschetste, dan zal men gewis veel meer de later plaats vindende ongelukken aan den droevigsten zamenloop van omstandigheden moeten wijten, dan daarvoor dezen of genen persoon of het een of ander staats-ligchaam, voor de geschiedenis aansprakelijk te stellen. Alle deze omstandigheden deden voorzien, om nu niet te spreken van de natuur-krachten, welke in zulk eene buitengewone woede tegen Nederland losbarstten, dat Nederland eene gemakkelijke prooi voor den vijand zoude worden, en het gevolg van dit overzigt zal toonen, hoezeer ook daar, waar de verdediging zoo gemakkelijk zoude gevallen zijn, den vijand het overwinnen ligt viel. Gebrek aan personele of goede materiële verdedigings-middelen, en somtijds wel beide, deed gewigtige punten vallen; dáár, waar jeugd en kracht den vijand het hoofd hadden moeten bieden, werden hem, door ouderdom en moedeloosheid, zoo gemakkelijk te plukken zegepalmen aangeboden. In een woord, zoo de Franschen, van nu voortaan, van overwinning tot overwinning vlogen, zoo werd hun dezen weg zeer gemakkelijk gemaakt; en wilde men zich daarbij in staatkundige of geschiedkundige bespiegelingen verdiepen, dan zoude voor het nu levende geslacht menige nuttige les uit de tafereelen van dien tijd kunnen aangestipt worden. De sedert 1748 aan het Nederlandsche leger toebedeelde bittere kelk bragt eindelijk, nu dit leger geroepen was, om aan deszelfs hoofd-bestemming te voldoen, de onmisbare vruchten voort; doch ook deze tafereelen zijn in den tegenwoordigen tijd, niet nagevolgd, en ook hierbij kan dus dit overzigt aan deszelfs hoofddoel getrouw blijven.

Ter verovering van het door bovengemelde middelen te verdedigen gemeenebest, rukte het Fransche noorder-leger, onder *Pichegru*, dronken van overwinning, op. Onder alle vroegere of latere krijgsmagten, kan gewis het toenmalige Fransche leger, eene vereerende, zoo niet groote plaats bekleeden. De aanvoerders van hetzelfde en der onderdeelen waren meestal jonge menschen, die, alhoewel nieuwelingen in de krijgskunst, zich al vechtende, en hetgeen meer zegt, al overwinnende, moesten staande houden en opklimmen; doch ook in de meesten hunner sluimerde het genie der bevelhebbers, en dit, gepaard met de behoefte naar roem en jeugdige krachten, maakten hen tot alles in staat. Hunne legerbenden, door vrees voor het moordzwaard of door vrijheids-koorts

naar de grenzen gedreven, doch gewis daarna, door de op den Franschen soldaat zoo krachtig werkende behoefte naar roem, beziel, waren in lompen gekleed en leden aan alles gebrek. Onder de roede van onwetende en eigendunkelijk handelende jakobijnsche volksvertegenwoordigers, zagen zij zelfs zich het noodige onthouden, terwijl deze dwingelanden van lateren stempel de overwonnen volken uitzogen; en desniettemin gingen deze benden, steeds dorstende naar roem en lauweren, en onder het koortsachtige geroep van *leve de vrijheid!* dood of wel gebrek te gemoet.

De sterkte van het noorder-leger, bij de aankomst te Antwerpen, kan men bezwaarlijk hooger schatten dan 35 à 40,000 man. De generaals *Moreau* en *Michaud* bevonden zich met hunne divisien in Vlaanderen, en kwamen eerst later in Noord-Brabant. Ofschoon het algemeen aangenomen schijnt, de toenmalige troepen der verbondene mogendheden den rang toe te kennen boven die der Franschen, zoo dient dit oordeel evenwel eenigzins gewijzigd te moeten worden (1).

Bij alle regelmatige bewegingen of aanvallen, alwaar orde en juistheid op den voorgrond moesten staan, bij alle gevechten in de vlakte, bezaten de gecoaliseerde magten de bovenhand. Hunne infanterie kon, in de meeste gevallen, de Fransche kavallerie wederstaan. De kavallerie der geallieerden, was, door de deugd der paarden en de geoefendheid van dezen, zoo wel als die der ruiters, boven die der Franschen te schatten; alhoewel men aan laatstgemelden eene groote mate van dapperheid moet toekennen. Al de voordeelen, welke uit krijgstucht en ondergeschiktheid ontstaan, waren aan de zijde der geallieerde troepen; de Franschen daarentegen waren verreweg te stellen boven de troepen der verbondenen, in alle posten-gevechten of in elk doorsneden terrein, hunne meerdere geschiktheid bragt ook bij deze gevechten meerdere dapperheid aan het licht. Het overwigt, uit de talrijke ruitery der geallieerden ontstaande, zochten de Franschen te vergoeden, met hunne rijdende artillerie, door welke zij gewis groote voordeelen behaalden.

Tot dus verre de schets van de legers, bestemd om op Nederlandschen bodem elkander het hoofd te bieden.

(1) Neues Mil. Journ. 8e band.

LANDMAGT

DER

VEREENIGDE NEDERLANDEN,

IN HET JAAR 1794.

NUMMER DER REGIMENTEN.	NAMEN DER REGIMENTEN.	AANTAL ESKADRONS OF BATAILLONS.	GEHEEL AANTAL KOMPAGNIEN.	DOOR WELKE PROVINCIE BETAALD.	AANMERKINGEN.
	<i>Kavallerie.</i>				
	Gardes du corps.				} Hieronder was eene lijf-kompagnie van Z. H.; de officieren hadden eenen rang hooger dan hun graad aanwees. Lijf-regiment van Z. H. Karabiniers van Z. H.
	Gardes (Hollandsche). . .	4	8	Holland.	
	Oranje Vriesland.	2	4	Vriesland.	
	Oranje.	2	4	Idem.	
	Van Tuyl van Serooskerken.	4	8	Gelderl. en Utrecht.	
	Stavenisse Pous.	4	8	Holland.	
	Hessen-Philipsthal.	4	8	Idem.	
	Van der Duin.	4	8	Overijssel en Gron.	
	Hoeufft van Oijen.	4	8	Holland.	
	Gardes Dragonders.	4	8	Idem.	
	Hessen-Cassel.	4	8	Idem.	
	Waalsche Dragonders van Bylandt.	4	8	Idem.	
	Van Heeckeren. (Huzaren). .	4	8	Idem.	De eskadrons hadden eene totale sterkte van 72 paarden.
	Totaal	44	88		
	<i>Infanterie.</i>				
	Hollandsche gardes.	2	14	Idem.	De officieren hadden eenen rang hooger.
	Gardes Vriesland.	0	1	Vriesland.	
	Gardes Groningen.	0	1	Groningen.	
	Oranje Gelderland.	2	14	Gelderland.	
	Oranje Vriesland.	2	14	Vriesland.	Lijf-regiment van Z. H.
	Oranje Stad en Lande Dren- the.	2	14	Gron. en Drenthe.	
1	De Schepper.	2	14	Vriesland.	
2	Van Maneil.	2	14	Groningen.	
3	Van Dopff.	2	14	Holland.	
4	Van Wilcke.	2	14	Idem.	
5	Des Villates.	2	14	Idem.	
6	Van Welderen.	2	14	Idem.	
7	De Bons.	2	14	Idem.	
8	Bosc de la Calmette.	2	14	Idem.	
9	Van Randwijck.	2	14	Idem.	
10	Van Brakel.	2	14	Zeeland.	
	Transportere infanterie. . . .	28	196		

NUMMER DER REGIMENTEN.	NAMEN DER REGIMENTEN.	AANTAL ESKADRONS OF BATAILLONS.	GEHEEL AANTAL KOMPAGNIEN.	DOOR WELKE PROVINCIE BETAALD.	AANMERKINGEN.
	Transport der infanterie.	28	196		
11	Van Wartensleben.	2	14	Holland.	
12	Bedoulx.	2	14	Idem.	
13	De Thouars.	2	14	Vriesland.	
15	De Petit.	2	14	Holland.	
16	Van Munster.	2	14	Utrecht.	
17	Van Plettenberg.	2	14	Vriesland.	
20	Baden.	2	14	Overijssel.	
22	Van Nijvenheim.	2	14	Holland.	
23	Van Stuart.	2	14	Idem.	
24	Bentinck.	2	14	Idem.	
	Totaal der nat. infanterie.	48	338		
	<i>Duitsche infanterie.</i>				
1	Orange Nassau.	2	14	Holland.	
2	Idem.	2	14	Idem.	
3	Idem.	2	14	Idem.	
1	Van Waldeck.	2	14	Idem.	
2	Idem.	2	14	Idem.	
α	Idem.	1	7	Idem.	
1	Van Baden.	1	7	Idem.	
2	Idem.	1	7	Idem.	
14	Hessen Darmstad.	2	14	Idem.	
α	Saxen Gotha.	2	14	Idem.	
	Totaal der Duitsche inf.	17	119		
	<i>Waalische infanterie.</i>				
	Nassau Usinge.	2	14	Holland.	
	De Perez.	1	7	Idem.	
	Totaal der Waalische inf.	3	21		
	<i>Zwitser.</i>				
	Gardes Zwitser.	2	12	Holland.	
1	Herzel.	2	12	Idem.	
2	Stocar de Neufour.	2	12	Idem.	
3	Gümoëns.	2	12	Idem.	
4	Schmid.	2	12	Idem.	
5	May.	2	12	Idem.	
	Totaal der Zwitser.	12	72		
	<i>Artillerie.</i>				
	Artillerie te voet.	5	25	3 komp. Gelderl. 7 " Holland. 1 " Vriest. 3 " Overijssel. 3 " Groning. 8 " Generalit.	
	Rijdende artillerie.	0	4	Holland.	

Alle kompagnien dezer nationale infanterie moesten sterk zijn 60 hoofden, voor den oorlog slechts 48.

{ Voor de rangen der officieren, dezelfde aanmerking als bij de Nederlandsche gardes.

Verdeeld in brigaden, elk van 2 kompagnien.

TROEPEN, opgericht ter gelegenheid van den toenmaligen oorlog.

NOMMER DER REGIMENTEN.	NAMEN DER REGIMENTEN.	AANTAL ESKADRONS OF BATAILLONS.	GEHEEL AANTAL KOMPAGNIEN.	DOOR WELKE PROVINCIE BETAALD.	AANMERKINGEN.
	<i>Kavallerie.</i>				
	Huzaren van Timmerman.	2	4	Holl. en Utrecht.	
	De Beau.	1	2	Holland.	
	Totaal der kavallerie.	3	6		
	<i>Infanterie.</i>				
	Jagers van Bijland.	1	6	Holland.	
	Idem.	2	12	Idem.	
	De Beau.	0	4	Idem.	
	Jagers van Damas.	0	2	Vriesland.	
	Idem.	0	4	Zeeland.	
	Mathieu.	0	2	Holland.	
	Meckelenburgers.	1	4	Idem.	
	Musketiers.	1	4	Idem.	
	Idem.	2	8	Idem.	
	Tot. der buitengew. inf.	7	46		
	<i>Mariniers.</i>				
19	Douglas.	2	14	Zeeland.	
21	Westerloo.	2	14	Holland.	
	Totaal der mariniers.	4	28		

Korps ingenieurs.

- 1 Directeur-generaal.
- 3 Kolonels.
- 4 Luitenant-kolonels.
- 10 Majoors-ingenieurs.
- 21 Kapiteins idem.
- 26 Luitenants idem.
- 27 Buitengewone idem.

92 Officieren en 4 kompagnien mineurs en sappeurs, alles op de generaliteit.

Generale staf van het leger.

- 1 Kapitein-generaal.
- 10 Generaals, als 5 van de kavallerie en 5 van de infanterie. Onder de eersten was begrepen de grootmeester der artillerie, *W. G. F. Prins van Orange-Nassau*.
- 27 Luitenant-generaals, 2 van de kavallerie, 25 van de infanterie.
- 15 Generaal-majoors van de kavallerie.
- 50 " " " " infanterie.

103 Generaals.

RECAPITULATIE DER TROEPEN.

<i>Kavallerie.</i>	44 Eskadrons.	2
Buiteng. idem.	3 Idem.	3
	47 Eskadrons ten laste van	47
<i>Infanterie.</i>	Nationale	48 Bataillons.	48
	Duitsche	17 Idem.	17
	Waalsche	3 Idem.	3
	Zwitsers	12 Idem.	12
	Buitengewone	7 Idem en	7
		12 kompagnien of 2 bataillons.	12
		87 bataill. en 12 komp. Totaal.	87
<i>Artillerie.</i>	5 Bataillons of 25 kompagnien te voet.	5
	Rijdende artillerie	2 brigaden.	2
<i>Mariniers.</i>	4 Bataillons.	4

Voor de geheele landmagt wordt dus door elke provincie betaald op 147 deelen.

Komen ten laste der Provincien. Eskadrons of bataillons.							
Gelderland.	Holland.	Zeeland.	Vriesland.	Utrecht.	Groningen en Drenthe.	Overijssel.	Generaliteit.
2	32	α	4	2	2	2	α
α	2	α	α	1	α	α	α
2	34	α	4	3	2	2	α
2	28	2	8	2	4	2	α
α	17	α	α	α	α	α	α
α	3	α	α	α	α	α	α
α	12	α	α	α	α	α	α
α	7	α	α	α	α	α	α
α	1	α	α	α	α	α	α
2	68	2 $\frac{2}{5}$	8 $\frac{1}{5}$	2	4	2	α
α	2	α	α	α	α	α	α
α	2	2	α	α	α	α	α
4 $\frac{2}{15}$	106 $\frac{2}{15}$	4 $\frac{2}{15}$	12 $\frac{8}{15}$	5	6 $\frac{2}{15}$	4 $\frac{2}{15}$	α $\frac{4}{15}$

Aan den Militairen Spectator.

De ondergeteekende neemt de vrijheid, den Militairen Spectator te verzoeken, de inliggende regelen, welke hij, als proeve eener sabel-exercitie voor de Nederlandsche kavallerie, gewaagd heeft zamen te stellen, in deszelfs geacht tijdschrift wel te willen opnemen. Als leiddraad bij die zamenstelling, heeft hij gebruik gemaakt van het nieuwe exercitie-reglement voor de Fransche kavallerie.

Ongetwijfeld zal deze proeve als onvolkomen en voor groote verbeteringen vatbaar bevonden worden. Het is ook als zoodanig, dat de schrijver dezelve het militair publiek aanbiedt, in de verwachting, dat kundiger en bekwaamer officieren er hunne gegronde aanmerkingen zullen bijvoegen, om zodoende hetzelve der volmaaktheid nader te brengen.

Daar de afbeelding van figuren, waarover men handelt, veel bijdraagt om het begrip te verduidelijken, zou het zeer wenschelijk zijn, dat de afbeeldingen, zoo als die in gemeld Fransch reglement bij de sabel-exercitie voorkomen, werden nageteekend; het zal noodig zijn de uniform naar Nederlandsch model te veranderen. Ook voor de eerste bewegingen van voorwaarts, regts en links paardenhoofd pareert, dienen drie beeldjes te worden vervaardigd.

H.

. den 15den Julij 1834. (1)

(1) Wij hebben niet geaarzeld om deze proeve in onze kolom-

PROEVE

EENER SABEL-EXERCITIE VOOR DE NEDERLANDSCHE KAVALLERIE.

I. HOOFDDEEL.

Beginselen van het onderwijs.

§ 1.

In het begin dezer oefening moet de onderwijzer vermijden, om de ruiters lang op elke beweging te houden. Indien er fouten te herstellen zijn, moet hij den troep doen rusten, de bewegingen doen hervatten door diegenen, welke dezelve slecht uitgevoerd hebben, en de positie door de anderen niet laten

men op te nemen; omdat voorstellen van dien aard tot den kring onzer werkzaamheden behooren. Wij hebben echter gemeend, vooreerst de onkosten der platen te moeten vermijden; ten einde vooraf de altijd mogelijke aanmerkingen, welke de geachte schrijver op zijn werk inroept, af te wachten. Mogt dit voorstel daartoe eenige aanleiding geven, en het oorspronkelijk plan des schrijvers daardoor veranderd of gewijzigd worden, en wel zoodanig, dat het als handleiding tot eene sabel-exercitie werd ingevoerd, dan zal de Redactie van den Spectator zich volgaarne belasten, daarvan een afzonderlijk geheel te vormen ten dienste der kavallerie regimenten.

De Redactie.

hernemen, vóór dat de minst bevattelijken ze begrepen hebben.

De moulinet, ten oogmerk hebbende om de gewrichten des arms en der vuist lenig en buigzaam te maken, den ruiters meerdere vlugheid te doen verkrijgen, en veel toe te brengen, om stoutmoedigheid aan den man op zichzelf te geven, behooren de ruiters aanvankelijk in de moulinets geoefend te worden, als voorbereiding tot de andere bewegingen.

Men begint en men eindigt dan iedere les met moulinets, in eenen naar de vorderingen der ruiters geëvenredigden graad van snelheid. De onderwijzer waakt, dat de ruiters in de bewegingen met de sabel, geene kracht gebruiken, welke er niet alleen minder noodig is, dan de vlug- en lenigheid, maar er zelfs nadeelig aan zoude zijn. Hij waakt ook, dat zij zich niet zoodanig voorover buigen, om, te paard zijnde, er hunne zitting door te verliezen. Hij zorgt vooral in de bewegingen met de sabel achterwaarts, dat men dezelve niet te dicht bij het lichaam late afvallen, ten einde het paard niet te kwetsen. De sabel moet, eenen kring beschrijvende, het plat ter zijde en het scherp vóór hebben, en zoodanig worden gerigt, dat zij noch het hoofd of de heupen van het paard, noch de kniën van den ruiter kan raken.

Wanneer de ruiters al de bewegingen regelmatig beginnen uit te voeren, laat de onderwijzer iedere tempo zonder bewegingen doen; de laatste lettergreep van het kommando bepaalt er de vlugge uitvoering van. Alle sabelhouwen eindigen alsdan met eene halve moulinet, die tot de positie en garde terug voert.

Als de ruiters de hier bedoelde regelmatigheid in de uitvoering der tempo's verkregen hebben, zal de onderwijzer hen de steken, houwen en parades, regts en links, of links en regts, achter elkander doen uitvoeren, zonder zich bij eenige beweging op te houden, even zoo als zulks bij de moulinets § § 25 en 26 bedoeld wordt.

Wanneer eindelijk, de ruiters al de tempo's met vlug- en bekwaamheid kunnen uitvoeren, laat de onderwijzer hen de zamengestelde bewegingen, Hoofddeel VI, verrigten.

De steken moeten bij voorkeur gebezigd worden, als minder kracht vorderende, en omdat ze eene spoediger, zekerder en beslissender uitslag hebben. De ruiters moeten dezelve vlug en à fond op het lichaam der tegenpartij rigten, het gevest van de sabel in de volle hand houdende, den duim tegen den beugel in de rigting van de kling uitgestrekt.

De parades tegen de lans zijn dezelfde als tegen de punt.

De onderwijzer zal aan de ruiters verklaren, wat men verstaat door regter- en linkerzijde van het gevest, door tierce en door quarte.

De regterzijde is de tegenovergestelde van den beugel van het gevest.

De linkerzijde is die van den beugel van het gevest.

Tierce is die positie, waarin het scherp der kling regts of naar buiten gekeerd is, de nagels benedenwaarts.

Quarte, is de positie, waarin het scherp der kling links of naar binnen gedraaid is, de nagels bovenwaarts.

§ 2.

De sabel-exercitie wordt eerst grondig te voet onderwezen, alvorens de uitoefening te paard te vorderen. Het getal der in de eerste beginselen dezer exercitie onderrigt ontvangende ruiters, zal dat van twaalf niet te boven gaan; deze kunnen aanvankelijk enkel met de sabel gewapend wezen; doch zullen later, wanneer zij — en ook de overige troepen, welke men wil exerceren, en die reeds eenige vlugheid in deze exercitie verkregen hebben — zoo wel te voet als te paard in volle wapenrusting zijn; het hoofdtooisel op, de kuras aan, de karabijn in den haak.

§ 3.

De troep, welke het onderrigt te voet moet ontvangen, stelt zich in twee geslotene gelederen, met de sabel in den haak, het gevest naar achter gekeerd; zoo zij met de karabijn gewapend zijn, wordt deze bij den voet gezet of in den arm gedragen. De onderwijzer doet het gelid op acht achterwaartsche passen openen.

§ 4.

De onderwijzer zal vervolgens kommanderen:

1. Op vier passen afstands links opent de rijen (1).
2. Marsch (2).

Op het eerste kommando maken de gelederen linksom, behalve de regter-vleugel-lieden.

Op het tweede beginnen de linker-vleugel-lieden met den linkervoet in den gewonen pas, regt voor zich uit te marcheren; de ruiters, die daarop volgen, la'en zich vier passen vooraf gaan, en vangen dan ook aan met denzelfden voet en gelijke tijdmaat deze beweging te volgen, als de reeds in marsch zijnde ruiter den linkervoet staat op te ligten, om den vijfden pas te beginnen; iederen ruiter heeft op zijne beurt hetzelfde waar te nemen. De ruiters uit het tweede gelid hebben zich naauwkeurig op dat van het eerste te regelen.

Op het oogenblik, dat de laatste ruiters hun vierde pas komen te voleindigen, kommandeert de onderwijzer:

1. Halt.
2. Front.
3. Regts, rigt u.
4. Staat.

§ 5.

Indien de gesteldheid der exercitie-plaats niet toelaat, de rijen op vier passen afstands te openen; of indien de onderwijzer minder uitgebreidheid aan den troep wil geven om zich alzoo duidelijker in zijne verklaringen en in zijne kommando's te doen vers'aan, en ook om met juistheid, de fouten, die mogten begaan worden, waar te nemen en met spoed te verbeteren, doet hij het gelid slechts op vier achterwaartsche passen openen, en kommandeert dan:

1. Op twee passen afstands links opent de rijen.
2. Marsch.

(1) Men kan de rijen ook regts openen.

(2) Men kan deze beweging ook in den gezwinden pas verrigten.

Op gelijke wijs, als in § 4 omschreven, vangt ieder ruiter den marsch aan, als zijn linker-nevenman twee passen zal hebben afgelegd; zoodat hij nu met den linkervoet in gelijke tijdmaat begint te marcheren, als de hem voorafgaande ruiter den linkervoet staat op te ligten, om den derden pas te beginnen. Op het oogenblik, dat de laatste ruiters hunnen tweeden pas komen te voleindigen, kommandeert de onderwijzer:

1. Halt.
2. Front.
3. Gereed om te espadonneren.
4. Regts, rigt u.
5. Staat.

Op het derde kommando rukken de nummers een en drie van het eerste gelid met den gewonen pas voor, de nummers twee en vier van het tweede gelid treden vier achterwaartsche passen terug.

§ 6.

De rijen, als bij § 4 geopend of als bij § 5, verdubbeld zijnde, geeft de onderwijzer de kommando's, om den karabijn, voor hen, die er meê gewapend zijn, in den haak te nemen. Verder gelast hij de sabels uit den haak te doen, en doet de kommando's, om de sabel te trekken, daarbij verklaerende, om de vuist, op het kommando: »Trekt uit!» door den sabelkwast te steken.

§ 7.

Om de oefening te voet te beginnen, kommandeert de onderwijzer:

En garde.

1. Tempo.

Fr. exerc. regl. pl. 23.

(Pl. 1.) Op dit kommando den regtervoet twee voeten van den linker brengen, de hielen op dezelfde lijn, de geslotene linkerhand op zes duim van het ligchaam en ter hoogte van den elleboog plaatsen, de vingers tegenover het lijf, de pink naderbij hetzelfde dan het bovenste der hand (positie van de hand de stangteugels houdende), terzelfder tijd de regterhand regts en en tierce brengen, ter hoogte en op drie duim afstands van de linkerhand, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt, de pink aan de drie andere vingers gesloten, de punt der sabel links overhellende, twee voet hooger dan de vuist geplaatst.

§ 8.

Indien men den troep te paard wil oefenen, verzamelt men dezen insgelijks op twee geslotene gelederen, de karabijn in den haak. Men doet de sabel trekken, er bij verklaerende om de vuist, op het kommando: »Trekt uit!» door den sabelkwast te steken en het gelid te openen.

§ 9.

Dit verrigt zijnde, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Links opent de rijen (1).
2. Marsch (2).

(1) Men kan de rijen ook regts openen.

(2) Men kan deze beweging ook in versnelden gang verrigten.

Op het eerste kommando maken de linker-vleugel-lieden der gelederen eene wending links, het kruis des paards tegenover het midden van den hals des paards plaatsende, dat zich ter hunner regterzijde bevindt.

Op het tweede kommando stellen zij zich in den stap in beweging en marcheren regt voor zich uit. De overige ruiters zullen deze beweging volgen en op een' pas afstands opsluiten, de beide rijen moeten zorgvuldig evenwijdig marcheren, het tweede zich op het eerste regelende.

Op het oogenblik, dat al de ruiters hunne wending links verrigt hebben, kommandeert de onderwijzer:

1. Front.
2. Halt.
3. Regts, rigt u.
4. Staat.

§ 10.

Indien men, om de in § 5 opgegevene redenen, minder uitgebreidheid aan den troep wilde geven, laat de onderwijzer het gelid niet openen, maar kommandeert:

1. Op eenen pas afstands links, opent u (1).
2. Marsch.
3. Gereed om te espadonneren.
4. Regts, rigt u.
5. Staat.

Op het eerste kommando zetten al de ruiters hunne paarden een vierde kwart cirkel links, met uitzondering der beide regter-vleugel-lieden.

Op het tweede kommando stellen zich de gelederen in beweging om links te overschenken, en gaan hiermede voort, tot dat ieder ruiter eenen pas afstands van zijn' regter-nevenman zal verkregen hebben, waarna hij uit zichzelf zonder kommando halt houdt, en zijn paard vierkant stelt; het tweede gelid moet nauwkeurig het eerste dekken.

Op het derde kommando rukken de nummers een en drie van het eerste gelid vier passen voor; de nummers twee en vier van het tweede gelid gaan ter lengte van vier passen terug.

§ 11.

De rijen, als bij § 9 geopend of als bij § 10 verdubbeld zijnde, kommandeert de onderwijzer, om de oefening te beginnen:

En garde.

1 Tempo.

De regterhand regts en in tierce brengen, ter hoogte en op drie duim afstands van de linkerhand, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt, de pink aan de drie andere vingers gesloten, de punt van de sabel links overhellende, twee voet hooger dan de vuist.

§ 12.

Indien de onderwijzer de te voet zijnde ruiters wil doen rusten, hetzij om dezelve in deze exercitie eenige oogenblikken

(1) Men kan de rijen ook regts openen.

te verligten, hetzij, om, terwijl hij eenige begane fout heeft te verbeteren, de overige ruiters niet noodeloos te vermoeijen, zal hij kommanderen:

1. Draagt sabel.
2. Plaats rust.

Op het eerste kommando valt de linkerhand in het gelid, de regtervoet wordt naast den linker op dezelfde lijn geplaatst, en de sabel tegen den regterschouder gebragt.

Op het tweede kommando wordt de regtervoet een voet voor gezet; men laat de sabelkling van den regterschouder in den linkerarm overvallen en in deze rusten, het scherp der kling links, de linkerhand plaatst zich aan de beugel van het gevest.

De ruiters zijn in deze positie aan de onbewegelijkheid niet meer gebonden, doch houden bestendig den eenen of anderen voet op de plaats, om den grondslag der rigting te bewaren.

§ 13.

Zoo de onderwijzer den te voet zijnde ruiters meerdere vrijheid in het rusten wil geven, kommandeert hij:

1. Draagt sabel.
2. Steekt op = sabel.
3. Rust.

De regtervoet wordt eenen voet vooruit gezet en de linkerhand over den regter gelegd; de ruiters kunnen hunne plaatsen verlaten.

§ 14.

Indien de onderwijzer de te paard zijnde ruiters wil doen rusten, en zulks om reden, als bij § 12 vermeld, kommandeert hij:

1. Draagt sabel.
2. Rust.

Op het eerste kommando wordt de sabel tegen den regterschouder gebragt.

Op het tweede zijn de ruiters aan de onbewegelijkheid niet meer gebonden.

§ 15.

Zoo de onderwijzer den te paard zijnde ruiters meerdere vrijheid in het rusten wil geven, kommandeert hij:

1. Draagt sabel.
2. Steekt op = sabel.
3. Rust.

§ 16.

De onderwijzer de exercitie te voet weder willende voortzetten, en de ruiters als bij § 12 op de plaats rust staande, kommandeert hij:

Geeft acht.

De linkerhand valt in het gelid, de regterhand plaatst de sabel tegen den regterschouder en de regtervoet wordt naast den linker op dezelfde lijn gebragt.

§ 17.

De ruiters, als bij § 13, vergund zijnde om te rusten, en de onderwijzer de oefening verder willende voortzetten, gelast dat men aantrede. Ieder ruiter herneemt zijne zelfde plaats

als voor de rust; de regtervoet wordt dus eenen voet vooruit gezet, en de linkerhand legt zich over de regter. De sabels blijven uit den haak. Aangetreden zijnde, kommandeert de onderwijzer:

Geeft acht.

De regtervoet wordt naast den linker op dezelfde lijn gebragt, de handen vallen in het gelid en de positie wordt aangenomen.

§ 18.

De onderwijzer de exercitie te paard weder willende voortzetten, doet de sabel, indien deze opgestoken was, trekken en weder en garde nemen.

§ 19.

Als de onderwijzer de exercitie te voet geheel wil eindigen, doet hij de sabel dragen, opsteken en dezelve in den haak hangen, met het gevest naar achter gekeerd, en de karabijn uit den haak nemen. Zoo nu de exercitie in twee gelederen heeft plaats gehad, kommandeert hij:

1. Gelid sluit u, marsch.
2. Regts, sluit de rijen (1).
3. Marsch (2).
4. Regts, rigt u.
5. Staat.

Op het tweede kommando maken de gelederen regtsom, uitgezonderd de regter-vleugel-lieden.

Op het tweede kommando beginnen de gelederen met den linkervoet in den gewonen pas regt voor zich uit te marcheren, het tweede gelid zich op het eerste regelende.

Naar gelang, dat ieder rot bij zijnen regter-nevenman aankomt, maakt het uit zichzelf zonder kommando halt, front en rigt zich.

§ 20.

Wanneer de exercitie te voet in verdubbelde rijen heeft plaats gehad, kommandeert de onderwijzer, nadat, even als in de voorgaande §, de sabel is gedragen, opgestoken, in den haak gehangen en de karabijn uit den haak genomen:

1. Herstelt de gelederen.
2. Regts sluit de rijen.
3. Marsch.
4. Regts, rigt u.
5. Staat.

Op het eerste kommando rukken de nummers, twee en vier van het eerste, en de nummers een en drie van het tweede gelid, met den gewonen pas in hunne openingen, en zoodra het tweede gelid geformeerd is, sluit hetzelfde, in denzelfden pas blijvende, tot op eenen pas afstands van het eerste gelid op. Op de overige kommando's wordt verder datgene verrigt, wat in de voorgaande § is voorgeschreven.

§ 21.

Wanneer de exercitie te paard in twee rijen heeft plaats ge-

(1) Men kan de rijen ook links sluiten.

(2) Men kan deze beweging ook in gezwinden pas verrigten.

had en men dezelve wilde eindigen, wordt de sabel gedragen en het gelid gesloten. Daarna kommandeert de onderwijzer:

1. Regts sluit de rijen (1).
2. Marsch (2).
3. Regts, rigt u.
4. Staat.

Op het eerste kommando maken de gelederen eene wending regtsom, uitgezonderd de regtervleugel-lieden.

Op het tweede kommando stellen de gelederen zich te gelijk in beweging, het tweede zich op het eerste regelende. Naar gelang dat ieder rot bij zijnen regter-nevenman aankomt, houdt het de hand wat regts en maakt uit zichzelf en, zonder kommando, front en halt, zorg dragende om de rigtingslijn niet te overschrijden, noch zijnen regter-nevenman te dringen.

§ 22.

Zoo de exercitie te paard in verdubbelde rijen heeft plaats gehad, en men dezelve wilde eindigen, kommandeert de onderwijzer:

1. Herstelt de gelederen.
2. Regts sluit u (3).
3. Marsch.
4. Regts, rigt u.
5. Staat.

Op het eerste kommando rukken de nommers twee en vier van het eerste, en de nommers een en drie van het tweede gelid, zonder overhaasting, in hunne openingen, en als het tweede gelid geformeerd is, sluit hetzelfde tot op eenen pas afstands op.

Op het tweede kommando stellen alle de ruiters hunne paarden een vierde kwart cirkel regts, met uitzondering der beide regtervleugel-lieden.

Op het derde kommando stellen zich de gelederen in beweging om regts te overschenken, en gaan hiermeê voort, tot dat ieder ruiter den stevel zijns regter-nevenmans ligt zal voelen, waarna hij uit zichzelf en zonder kommando, halt houdt en zijn paard vierkant plaatst. Het tweede gelid moet naauwkeurig het eerste dekken.

II. HOOFDDEEL.

Moulinets.

§ 23.

Regts moulinet.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 25.

(Pl. 2). 1. Op dit kommando den regterarm in zijne geheele lengte regt vooruit brengen, de hand en quarte en ter hoogte van de oogen.

2. De punt der kling laten zakken, vlug achter den elleboog en kort langs den hals van het paard heen brengen,

(1) Men kan de rijen ook links sluiten.

(2) Men kan deze beweging ook in versnelden gang verrigten.

(3) Men kan de rijen ook links sluiten.

eenen kring beschrijvende van achter naar voren, en en garde terug komen.

§ 24.

Links moulinet.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 27.

(Pl. 3). 1. Op dit kommando den regterarm in zijne geheele lengte vooruit brengen, de hand en tierce en ter hoogte van de oogen.

2. De punt der kling laten zakken, vlug achter de linkerelleboog en kort langs den hals van het paard heen brengen, eenen kring beschrijvende van achter naar voren, en en garde terug komen.

§ 25.

Regts en links moulinet.

1 Tempo, 2 bewegingen.

§ 26.

Links en regts moulinet.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Op het eene of andere kommando uitgaan van de positie en garde, en beurtelings, zonder zich op eenige beweging op te houden, de beide moulinets uitvoeren en en garde terug komen.

§ 27.

Achterwaarts moulinet.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 26.

(Pl. 4). 1. Op dit kommando den arm in deszelfs geheele lengte achterwaarts regts opheffen, de punt der sabel omhoog, het scherp regts, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt, het ligchaam een weinig regts gedraaid.

2. Eenen kring achterwaarts van de linker naar de regterzijde beschrijven, de vuist zoo veel mogelijk van het ligchaam verwijderd en en garde terug komen.

§ 28.

Wanneer de ruiters de moulinets goed beginnen uit te voeren, zal de onderwijzer hen dezelve op het eene of andere kommando laten verrigten, en gelasten dat zij met dezelve zoo lang aanhouden, tot dat de onderwijzer en garde kommandeert.

III. HOOFDDEEL.

Pointeren.

Tegen kavallerie.

§ 29.

En tierce pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 27.

(Pl. 5). 1. Op dit kommando de vuist en tierce en ter hoogte van de oogen brengen en houden, den regterschouder en den elleboog achterwaarts brengen, de punt van de sabel voorwaarts, het scherp naar boven.

2. Den steek voorwaarts brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 30.

En quarte pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 28.

(Pl. 6). 1. Op dit kommando de vuist en quarte tegen de regterheup laten afzakken, den duim op de regterzijde van het gevest uitgestrekt, de punt van de sabel een weinig hooger dan de vuist.

2. Den steek voorwaarts brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 31.

Regts pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 30.

(Pl. 7). 1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen, de vuist en quarte bij de linkerborst brengen, het scherp der kling naar boven, de punt regts.

2. Den steek regts brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 32.

Links pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 29.

(Pl. 8). 1. Op dit kommando het hoofd links draaijen, de vuist en tierce regts en ter hoogte van den hals brengen, de punt links.

2. Den steek links brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 33.

Achterwaarts pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 31.

(Pl. 9). 1. Op dit kommando het hoofd regts achterwaarts draaijen, de vuist en quarte tegenover den regterschouder brengen, dien schouder terug trekken, de arm half gestrekt, de kling waterpas, de punt achterwaarts, het scherp naar boven.

2. Den steek achterwaarts brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terugkomen.

Tegen infanterie.

§ 34.

Tegen infanterie voorwaarts pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de beweging als bij § 29 uitvoeren, de punt der kling lager dan de vuist en op een' man te voet gerigt.

2. Zich een weinig in de stijgbeugels opheffen, den steek voorwaarts over het hoofd des paards aanbrengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen en zacht in het zadel neer zitten.

§ 35.

Tegen infanterie regts pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 33.

(Pl. 10). 1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen, de oogen benedenwaarts, de vuist en quarte ter hoogte van de regterheup brengen, de punt der sabel laten zakken en ter hoogte van de borst eens mans te voet gerigt.

2. Den steek en quarte brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 36.

Tegen infanterie links pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 32.

(Pl. 11). 1. Op dit kommando het hoofd links draaijen, de oogen benedenwaarts, de vuist en tierce tegen den hals opheffen, de punt van de sabel laten zakken ter hoogte der borst van een' man te voet gerigt.

2. Den steek en tierce brengen, den arm zoo veel mogelijk strekkende.

3. En garde terug komen.

§ 37.

Tegen infanterie achterwaarts pointeert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging als bij § 33 uitvoeren, de punt der kling lager dan de vuist en op een' man te voet gerigt.

2. Den steek achterwaarts omlaag aanbrengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

IV. HOOFDDEEL.

Houwen.

Tegen kavallerie.

§ 38.

Voorwaarts en quarte houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 34.

(Pl. 12). 1. Op dit kommando de sabel opheffen, de arm half gestrekt, de vuist een weinig boven het hoofd, het scherp der kling naar boven, de punt achterwaarts en hooger dan de vuist.

2. De vuist en quarte draaijen en boven het hoofd des paards eenen waterpassen houw van de regter- naar de linkerzijde brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstrekkende.

3. En garde terug komen.

§ 39.

Voorwaarts en tierce houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den voorwaartschen houw § 38 verrigten.
2. De vuist en tierce draaijen, en boven het hoofd des paards eenen waterpassen houw van de linker- naar de rechterzijde brengen, den arm in zijne geheele lengte uitstreckende.
3. En garde terug komen.

§ 40.

Regts voorwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den voorwaartschen houw volbrengen, § 38.
2. Eenen sabelhouw in schuinsche rigting (vertikaal) langs de rechterzijde van den hals des paards brengen, den arm in zijne geheele lengte strekkende.
3. En garde terug komen.

§ 41.

Links voorwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. De eerste beweging van den voorwaartschen houw § 38 uitvoeren, doch de vuist ter zelfder hoogte zes duim links brengen en een weinig en quarte gedraaid.
2. Eenen sabelhouw in schuinsche rigting (vertikaal) langs de linkerzijde van den hals des paards brengen, den arm zoo veel mogelijk strekkende.
3. En garde terug komen.

§ 42.

Regts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 36, fig. A.

- (Pl. 13). 1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen, de vuist tegenover den linkerschouder brengen, de punt van de sabel naar boven, het scherp links.
2. Den arm vlug in deszelfs geheele lengte uitspreiden, en eenen houw waterpas regts brengen, de vuist en tierce.
3. En garde terug komen.

§ 43.

Links houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 35.

- (Pl. 14). 1. Op dit kommando het hoofd links draaijen, de sabel opheffen, de arm half gestrekt, de vuist en quarte draaijen en ter hoogte van het hoofd, de punt der kling hooger dan de vuist.
2. Eenen dwarsen houw links brengen, den arm zoo veel mogelijk strekkende, de vuist en quarte.
3. En garde terug komen.

§ 44.

Achterwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 36, fig. B.

- (Pl. 15). 1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen,

den regterschouder terug trekkende, de vuist tegenover den linkerschouder brengen, de sabel loodregt naar boven, het scherp links.

2. Den arm vlug in deszelfs geheele lengte uitspreiden, den houw achterwaarts waterpas aanbrengen, de vuist en tierce.

3. En garde terug komen.

§ 45.

Voorwaarts en quarte en tierce houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den voorwaartschen houw § 38 volbrengen.
2. De tweede beweging van den voorwaartschen houw en quarte verrigten, § 38.
3. De vuist en tierce draaijen en de tweede beweging van § 39 van het: voorwaarts en tierce houwt uitvoeren.
4. En garde terug komen.

§ 46.

Voorwaarts en tierce en quarte houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den voorwaartschen houw uitvoeren, § 38.
2. De tweede beweging van den voorwaartschen houw en tierce, § 39, verrigten.
3. De vuist en quarte draaijen, en de tweede beweging van het voorwaarts en quarte houwt, § 38, volbrengen.
4. En garde terug komen.

§ 47.

Regts en tierce en quarte houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van het regts houwt uitvoeren, § 42.
2. De tweede beweging van regts houwt, § 42, verrigten.
3. De vuist en quarte draaijen en eenen waterpassen houw en quarte brengen.
4. En garde terug komen.

§ 48.

Links en quarte en tierce houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van links houwt, § 43, verrigten.
2. De tweede beweging van links houwt volbrengen, § 43.
3. De vuist en tierce draaijen en eenen waterpassen houw en tierce brengen.
4. En garde terug komen.

§ 49.

Achterwaarts en tierce en quarte houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van achterwaarts houwt verrigten, § 44.
2. De tweede beweging van § 44, achterwaarts houwt uitvoeren.

3. De vuist en quarte draaijen en eenen waterpassen houw en quarte brengen.

4. En garde terug komen.

Tegen infanterie.

§ 50.

Tegen infanterie regts voorwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den voorwaartschen houw, § 38, verrigten.

2. De tweede beweging van regts voorwaarts houwt, § 40, uitvoeren, er zich een weinig in de stijgbeugels bij verheffen, om den houw zoo veel mogelijk in eene voorwaartsche rigting aan te brengen.

3. En garde terug komen en zacht in het zadel neerzitten.

§ 51.

Tegen infanterie links voorwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den links voorwaartschen houw, § 41, verrigten.

2. De tweede beweging van het « links voorwaarts houwt » uitvoeren, § 41, er zich een weinig in de stijgbeugels bij opheffen, om den houw zoo veel mogelijk in eene voorwaartsche rigting aan te brengen.

3. En garde terug komen en zacht in het zadel neerzitten.

§ 52.

Tegen infanterie regts houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen, de oogen benedenwaarts op een' man te voet gevestigd, en verder de eerste beweging van den regtschen houw, § 42, verrigten.

2. Eene sabelhouw benedenwaarts van voren naar achter brengen, de hand en tierce hebbende.

3. De vuist en quarte draaijen en eenen houw van achter naar voren brengen.

4. En garde terug komen.

§ 53.

Tegen infanterie links houwt.

1 Tempo, 4 bewegingen.

1. Op dit kommando het hoofd links draaijen, de oogen benedenwaarts op een' man te voet gevestigd, en verder de eerste beweging van links houwt, § 43, verrigten.

2. Een en sabelhouw benedenwaarts van voren naar achter brengen, de hand en quarte hebbende.

3. De vuist en tierce draaijen en een houw van achter naar voren brengen.

4. En garde terug komen.

§ 54.

Tegen infanterie achterwaarts houwt.

1 Tempo, 3 bewegingen.

1. Op dit kommando de eerste beweging van den achterwaartschen houw uitvoeren, § 44.

2. De tweede beweging van den achterwaartschen houw, § 44, verrigten, doch dien houw op een' man te voet rigten.

4. En garde terug komen.

V. HOOFDDEEL.

Parades.

Tegen kavallerie.

§ 55.

Voorwaarts pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 38.

(Pl. 15). 1. Op dit kommando de vuist vlug ter hoogte van het hoofd opheffen, de arm bijna gestrekt, het scherp der kling naar boven, de punt links en zes duim hooger dan de vuist, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt.

2. En garde terug komen.

§ 56.

Regts pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 37, fig. A.

(Pl. 17). 1. Op dit kommando de vuist vlug een weinig voorwaarts en regts brengen, de nagels benedenwaarts, en zonder den elleboog te bewegen, het scherp der kling regts, de punt ter hoogte van de oogen vooroverhellende en in de rigting van den regterschouder, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt en tegen den beugel geleund.

2. En garde terug komen.

§ 57.

Links pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 37, fig. B.

(Pl. 18). 1. Op het eerste kommando de vuist vlug voorwaarts en links brengen, de nagels naar boven, het scherp der kling links, de punt ter hoogte der oogen vooroverhellende en in de rigting van den linkerschouder, de duim op den rug van het gevest uitgestrekt en tegen den beugel geleund.

2. En garde terug komen.

§ 58.

Voorwaarts paardenhoofd pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Nieuw te vervaardigen.

(Pl. 19). 1. Op dit kommando den arm in deszelfs geheele lengte voorwaarts uitstrekken, de vuist in de rigting en ter hoogte van den regterschouder, de nagels naar voren, het scherp der kling naar boven, de punt links en zes duim hooger dan de vuist, de duim op den rug van het gevest uitgestrekt.

2. En garde terug komen.

§ 59.

Regts paardenhoofd pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Nieuw te vervaardigen.

(Pl. 20). 1. Op dit kommando den arm vlug in deszelfs

geheele lengte vooruit strekken, de vuist ter hoogte en een weinig meer regts dan de regterschouder, de vuist en quarte, den duim op de rechterzijde van het gevest uitgestrekt, het scherp der kling naar boven, de punt eenen voet lager en meer regts dan de vuist.

2. En garde terug komen.

§ 60.

Links paardenhoofd pareert.

1 Tempo, 2 bewegingen.

Nieuw te vervaardigen.

(Pl. 21). 1. Op dit kommando den arm vlug in deszelfs geheele lengte vooruit strekken, ter hoogte en tegenover den linkerschouder brengen, de vuist en tierce, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt en tegen den beugel geleund, het scherp der kling naar boven, de punt eenen voet lager en meer links dan de vuist.

2. En garde terug komen.

Tegen infanterie.

§ 61.

Tegen infanterie regts pareert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 39.

(Pl. 22). 1. Op dit kommando het hoofd regts draaijen, de oogen benedenwaarts gevestigd, den regterschouder terug trekken, de sabel regts achterwaarts opheffen, de punt der kling naar boven, het scherp links, de vuist en tierce, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt.

2. Met uitgestrekten arm vlug eenen kring regts van achter naar voren beschrijven, met den rug der kling de bajonet afwenden, de vuist altijd en tierce houdende, den arm in de vorige positie terug brengen.

3. En garde terug komen.

§ 62.

Tegen infanterie links pareert.

1 Tempo, 3 bewegingen.

Fr. exerc. regl. pl. 40.

(Pl. 23). 1. Op dit kommando het hoofd links draaijen, de oogen benedenwaarts gevestigd, de sabel regts en voorwaarts opheffen, den arm uitgestrekt, de punt der kling naar boven, den rug derzelve voorwaarts, den duim op den rug van het gevest uitgestrekt.

2. Met uitgestrekten arm vlug eenen kring links langs den hals van het paard van voren naar achter beschrijven, met den rug der kling de bajonet afwenden, den arm in de vorige positie terug brengen.

2. En garde terug komen.

VI. HOOFDDEEL.

Zamengestelde bewegingen.

§ 63.

1. En tierce pointeert en houwt.

2. En quarte pointeert en houwt.

N°. 3.

3. En tierce pointeert, quarte en tierce houwt.
4. En quarte pointeert, tierce en quarte houwt.
5. En tierce pointeert en regts voorwaarts houwt.
6. En quarte pointeert en links voorwaarts houwt.
7. Regts pointeert en houwt.
8. Links pointeert en houwt.
9. Achterwaarts pointeert en houwt.
10. Regts pointeert tierce en quarte houwt.
11. Links pointeert quarte en tierce houwt.
12. Achterwaarts pointeert tierce en quarte houwt.

1. Tegen infanterie voorwaarts pointeert en regts voorwaarts houwt.

2. Tegen infanterie voorwaarts pointeert en links voorwaarts houwt.

3. Tegen infanterie regts pointeert en houwt.

4. Tegen infanterie links pointeert en houwt.

5. Tegen infanterie achterwaarts pointeert en houwt.

§ 64.

1. Voorwaarts en quarte houwt en pointeert.

2. Voorwaarts en tierce houwt en pointeert.

3. Voorwaarts en quarte en tierce houwt en tierce pointeert.

4. Voorwaarts en tierce en quarte houwt en quarte pointeert.

5. Regts voorwaarts houwt en quarte pointeert (1).

6. Links voorwaarts houwt en tierce pointeert (2).

7. Regts houwt en pointeert.

8. Links houwt en pointeert.

9. Achterwaarts houwt en pointeert.

10. Regts en tierce en quarte houwt en pointeert.

11. Links en quarte en tierce houwt en pointeert.

12. Achterwaarts en tierce en quarte houwt en pointeert.

1. Tegen infanterie regts voorwaarts houwt en voorwaarts pointeert.

2. Tegen infanterie links voorwaarts houwt en voorwaarts pointeert.

3. Tegen infanterie regts houwt en pointeert.

4. Tegen infanterie links houwt en pointeert.

5. Tegen infanterie achterwaarts houwt en pointeert.

§ 65.

1. Voorwaarts pareert, en quarte houwt en pointeert.

2. Voorwaarts pareert, en tierce houwt en pointeert.

3. Voorwaarts pareert, en quarte pointeert en houwt.

4. Voorwaarts pareert, en tierce pointeert en houwt.

5. Voorwaarts pareert, en quarte en tierce houwt en tierce pointeert.

6. Voorwaarts pareert, en tierce en quarte houwt en quarte pointeert.

7. Voorwaarts pareert, en tierce pointeert, quarte en tierce houwt.

(1) Deze steek wordt in schuinsregtsche rigting aangebragt.

(2) Deze steek wordt in schuinslinksche rigting aangebragt.

8. Voorwaarts pareert, en quarte pointeert, tierce en quarte houwt.
9. Regts pareert, houwt en pointeert.
10. Regts pareert, pointeert en houwt.
11. Links pareert, houwt en pointeert.
12. Links pareert, pointeert en houwt.
13. Regts pareert, en tierce en quarte houwt en pointeert.
14. Regts pareert, pointeert en tierce en quarte houwt.
15. Links pareert, en tierce en quarte houwt en pointeert.
16. Links pareert, pointeert en tierce en quarte houwt.
17. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en quarte houwt en pointeert.
18. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en tierce houwt en pointeert.
19. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en quarte pointeert en houwt.
20. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en tierce pointeert en houwt.
21. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en quarte en tierce houwt en tierce pointeert.
22. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en tierce en quarte houwt en quarte pointeert.
23. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en tierce pointeert, quarte en tierce houwt.
24. Voorwaarts paardenhoofd pareert, en quarte pointeert, tierce en quarte houwt.
25. Regts paardenhoofd pareert en quarte pointeert (1).
26. Links paardenhoofd pareert en tierce pointeert (2).

1. Tegen infanterie regts pareert, houwt en pointeert.
2. Tegen infanterie regts pareert, pointeert en houwt.
3. Tegen infanterie links pareert, houwt en pointeert.
4. Tegen infanterie links pareert, pointeert en houwt.

I E T S

OVER

HET MILITAIR ONDERWIJS IN FRANKRIJK.

Bibliothèque du soldat, collection de manuels à l'usage des Sous-Officiers, Brigadiers et Hussards du 4e Regiment, rédigés par ou sous les ordres du Colonel F. DE BRACK.

Onder dezen titel heeft de heer kolonel DE BRACK, wegens zijne *Souvenirs, Avant-postes de Cavalerie légère*, bij de officieren van dat wapen reeds zoo hoog geacht, eene algemeene handleiding vereenigd, bestemd om het onderrigt van den soldaat te volmaken. Het plan van dit

(1) De steek wordt in schuinsregtsche rigting aangebragt.

(2) De steek wordt in schuinslinksche rigting aangebragt.

werk is door den kolonel in eene inleiding, aan de Onder-Officieren en Hussaren van het 4^e Regiment gerigt, ontvouwd, en daar men in deze den militairen stijl, welke den heer DE BRACK kenschetst, zoo wel herkent, kan het mogelijk aangenaam zijn, er hier eene vertaling van aan te treffen.

Deze inleiding zal de ongegrondheid van de, door velen gevoede, meening aantoonen, alsof bij het Fransche leger nimmer eenig schoolonderwijs bestaan had, iets hetwelk wel eens, sedert, in het jaar 1826, de scholen bij de korpsen van ons leger op een' grooter' voet werden daargesteld, door de tegenstrevers van dezen maatregel als voorbeeld werd bijgebracht. Men ontwaart uit deze inleiding, dat niet alleen dit onderwijs bij het Fransche leger tot de omwenteling in 1830 heeft bestaan, maar dat hetzelfde na dien tijd nog uitgebreider is voortgezet geworden.

Van dit werk is tot nu toe een deel met zak-atlas verschenen, bevattende: 1°. Rekenkunde, Wiskunde en Opneming van terrein, met 5 pl. 2°. Bevestigings-kunst, met 7 pl. (*).

Aan de Onder-Officieren, Korporaals en Hussaren van het 4^e Regiment.

Wapenbroeders!

Onze scholen zijn ten eenemale van leerboeken ontbloot. Het voorgaande Bestuur heeft, gedurende deszelfs vijftienjarig bestaan, er niet aan gedacht ze te doen verwaardigen, en sedert drie jaren hebben te gewigtige daarestellingen den voorrang geëischt, dan dat eene zaak van nevenbelang de aandacht van het bestuur met billijkheid konde bezig houden.

De scholen voor de onder-officieren hebben ondertuschen hare oefeningen moeten voortzetten, en elk Regiment, aan zijne eigene leiding, zonder gids, zonder boeken, overgelaten, heeft zijne scholen die strekking gegeven, welke het 't doelmatigste oordeelde. De onder-vinding bewezen hebbende, dat de door ons gekozene een' goeden uitslag heeft opgeleverd, heb ik gemeend dezelve te moeten voltoojen, en ze door het opstellen eener handleiding willen regelen, welke handleiding niet alleen

(*) Met zeer veel genoegen hebben wij aan deze bijdrage eene plaats, onder den aanzienlijken voorraad van stoffe, welke voor ons ligt, ingeruimd. Te gereeder zijn wij daartoe overgegaan, daar dit artikel, ofschoon voor de kavallerie geschreven, eene algemeen nuttige strekking heeft. De meeste daarin ontwikkelde denkbeelden zijn ook die van *Spectator*, die nimmer de gelegenheid heeft of zal laten voorbijgaan, om te verwijzen op het doel, dat bij den krijgsman op den voorgrond moet staan: verkrijging van kennis, om koning en vaderland nuttig te zijn.

De Redactie.

uwe leeraars ten gids strekken, maar u daarenboven in de tusschen-schooltijden tot de lessen moeten voorbereiden en deze dieper in uw geheugen prenten.

De voornaamste rijkdom is voor zich-zelfen te kunnen instaan; de tweede, anderen van nut te kunnen zijn. Hoe verkrijgt men die beide schatten? Door werken. Wetenschap is niets dan de eenvoudige kennis der middelen, om in de behoeften, die ons van nut zijn, te voorzien. Men kan alles met gemak leeren; daartoe behooren slechts goede wil, meesters en tijd. Gij hebt goeden wil, meesters en tijd, en zult derhalve wetenschap verwerven.

Daar hij, die het meeste weet, het nuttigste is, is hij degeen, dien men onderscheidt, die bevordert wordt; en, misleidt u-zelfen hierin niet. Wanneer gij een' graad verwerft, weest er u-zelfen alleen dankbaar voor; want gij alleen hebt dien graad u gegeven. Ik heb hem slechts bekrachtigd.

Wat is uw, wat is mijn belang, voor ons, die dezelfde uniform dragen? Ons regiment als het schoonste, het best onderwezene te hooren opgeven. Een regiment, dat als zoodanig bekend staat, wordt bemind, geacht, beloond; het wordt de bron, waaruit men, in tijd van nood, gedwongen is officieren te putten, verzekerd zijnde niet dan goede keuzen er uit te doen.

Zijt gij er niet trotsch op, de banken uwer scholen te kunnen aantoonen, met talrijke vrijwillige leerlingen bezet.

Het lager onderwijs van dertig man in acht maanden tijds geheel voltooid!

Niet alleen dat alle onder-officieren en korporaals meer dan het bij de reglementen gevorderde onderrigt bezitten, maar daarenboven zijn honderd hussaren met dezelfde kennis verrijkt!

Uw ijverig toeleggen op de wiskunde, bevestigingskunst, enz.

Drie honderd man, die niet alleen het geschut als oude kanonniërs bedienen, maar zelfs artillerie-onderwijzers zijn, en alle vragen kunnen beantwoorden, omtrent de benaming der deelen van het geschut, de samenstelling van het kruid, enz.

Indien ik immer het geluk heb, u op een slagveld aan te voeren, wil ik er u niet als blinden vertoonen, die het gevaar niet weten te schatten, niet dan éene kans, die des moeds, voor u hebbende, maar wel alle kansen. Ik wil, dat gij er koelbloedig het *waarom* van alle zaken opmerkt en partij trekt van het geringste voordeel. Oorlog voeren is een schaakspel gelijk, waar hij, die het best het bord overziet, winner blijft.

De ruiter, die op een goed onderhouden paard, onbeschroomd in het vuur treedt, zijne wapenen vaardig en met juistheid behandelt, vlug, behendig en gereed is, zoo bij de verdediging als bij den aanval, en bij dit alles het

voordeel voegt der kennis van de terreins-gesteldheid, en hierdoor de mogelijkheid kan berekenen van den aanval, van de verdedigings-middelen, van de snelheden, en door deze schatting de misslagen des vijands kan beoordeelen, speelt zeker spel, het zelfsvertrouwen, dat hij er door verwerft, verdriedubbelt nog zijne krachten.

De vijand kent al spoedig de kracht van zulk een ruiter, en daar, zoo als ik u reeds gezegd heb, het vertrouwen nimmer even gelijk verdeeld is, berooft hij, die er te regt bezitter van is, daarvan zijne tegenpartij.

Hij, die helder doorziet, is sterk; de sterke is derhalve de met kennis begaafde.

Velen uwer, door de conscriptie tot de dienst verplicht, hebben het als eene straf beschouwd, dat zij aan deze vaderlandsche wet moesten voldoen. Timmerlieden, schrijnwerkers, metselaars, landbouwers en verdere handwerksgezellen, zij allen zeiden: » Gedurende de zeven jaren, » welke wij dienen moeten, vergeten wij ons ambacht » en keeren, ten achteren geraakt, naar onze haardsteden » terug.» Zullen zij die gedachten nog blijven voeden, wanneer de kennis van lezen en schrijven, wis- en teekenkunst, paardenkennis enz., 't welk zij alle bij het korps hebben geleerd en waarvan zij de vruchten in hunnen burgerlijken stand overbrengen, hunne persoonlijke hulpmiddelen verdubbelen; kundigheden, die ingeval zij eigendommen bezitten, hen in staat stellen, om hunne goederen te beheeren, indien zij een ambacht uitoefenen, hen ongetwijfeld tot onderbaas maken, daar waar zij anders slechts daglooner konden zijn.

Hebben zij dan nog hunnen tijd in de dienst verloren?

Voortaan zal het ongunstig, en men moet het bekennen, te dezen opzichte teregt bekrachtigd denkbeeld, door daadzaken vernietigd worden, en wel verre van eene oorzaak te zijn van alles te vergeten, zal de krijgsstand integendeel de burger-opvoeding voltooijen.

Ik heb u gezegd, dat ieder kan leeren, zoodra hij er den wil toe heeft; dat de eerste onzer vermogens opletendheid is; dat men er alle andere ligtelijk op terug kan brengen, en ze, zelfs bij de minst geschikten, kan opwekken door hen niets te onderwijzen van 't geen hunne vatbaarheid te boven gaat. Ik zeg nog eens, leent mij uwe aandacht; ik van mijne zijde verbind mij, mijne leerwijze trapsgewijze voor een ieder bevattelijk te maken, en wij zullen het doel gezamenlijk, zonder moeite noch vertraging, bereiken.

Ons onderwijs zal in twee scholen verdeeld worden; de eerste, geheel voor eerstbeginnenden, zal, gelijk vroeger, het lezen, schrijven, en de eerste beginselen der rekenkunde bevatten. Wij zullen er echter de gronden van het topographisch teekenen bijvoegen.

De onderlinge leerwijze, welke verreweg te verkiezen

is boven alle andere, zal de vorderingen onzer leerlingen voortdurend bespoedigen. Alleen is het volstrekt noodzakelijk, dat de leestafels eenige veranderingen ondergaan.

De onder het voormalig bestuur en meestal voor de Christelijke scholen meer geschikte opgestelde leestafels voor de regements-scholen zijn, wat den inhoud betreft, niet meer in overeenstemming met de orde van zaken, welke het herboren Frankrijk bestuurt. Daarenboven leveren zij twee andere groote gebreken op, het eerste, den lezer slechts eene enkele soort van drukletter aan te toonen en hem geen schrift te leeren lezen; en het tweede, van, door het niet afscheiden der verschillende takken van onderwijs, niet het dubbel voordeel op te leveren, van den leerling voor te bereiden tot de vakken, welke tot de tweede school behooren.

Deze tafels moeten dus door andere vervangen worden, welke ten 1° alle soorten van drukletter, 2° alle soorten van schrift bevatten en 3° grondige denkbeelden geven van elk bijzonder vak van onderwijs afzonderlijk.

Zoo zal eene tafel op ons krijgsmans- en burgerlijk leven toepasselijke zedekundige waarheden bevatten.

Eene andere grondige denkbeelden der geschiedenis.

Eene andere van aardrijkskunde.

Nog eene andere van de wiskunde.

Eene verdere van paardenkennis.

Eene andere, compagnie's-administratie.

Op gene, onze grondwet lezende, leert gij uwe regten kennen.

Op eene andere leert het krijgswetten-boek u uwe pligten.

Op deze wijze lezen en schrijven leerende, bereidt gij u grondig voor tot de oefeningen der tweede school.

Het situatie-teekenen gelijktijdig met het schrijven onderwezen wordende, maakt uwe vingers los, bespoedigt uwe vorderingen en leidt uwe aandacht op eene aangename en nuttige wijze af.

Het is niet moeilijker, het teeken, dat een boom, weg, beek aanwijst, neer te stellen, dan de letters *a. b. c.* En het is minder moeilijk, deze teekens op eene teekening te vergaderen, dan eene bladzijde vol te schrijven.

In de handleiding tot het situatie-teekenen, welke ik voor u vervaardigd heb, heb ik de teekens dezer taal zoodanig vereenvoudigd, dat ieder uwer, binnen eene maand, dit teekenen in zoo verre zal verstaan, als een ligte kavallerie-officier zulks noodig heeft.

De tweede school, voor de onder-officieren bestemd, doch in welke alle korporaals en hussaren toegelaten zullen kunnen worden, zal het onderwijs, aangevangen in de eerste school, op een hogere wijze worden voortgezet, en de wiskunde, topographie, artillerie-kennis, bevestigings-kunst, administratie, paarden-kennis, aardrijks-

kunde, geschiedenis, letter- en zedekunde, dienst van den hussaar in het veld, lichaams-oefening en het springen bevatten.

Wiskunde.

De wiskunde is de grondslag van het onderwijs; door haar leert gij alles berekenen, alles schatten. Hare teekens stellen blootelijk de waarde eener zaak voor; zoodra gij deze kunt vereenigen, toepassen, kan u niets meer onbekend zijn, niets meer moeilijk vallen; van den staat, die uwe soldij vaststelt, van het uurwerk, dat den tijd verdeelt, tot het plan, 't welk het terrein, dat gij doorloopt, voorstelt, — door haar is alles op eene juiste wijze geregeld, alles ten uitvoer gebragt door de middelen, welke zij aanbiedt. Het is derhalve onmisbaar, dat gij deze wel leert; want door deze kennis kunt gij-zelf uwe geldelijke aangelegenheden nagaan, tijd, afstanden, oppervlakten schatten, en kunt gij strekken om anderen te besturen, door 't geen u u-zelfen heeft leeren doen besturen. De school, welke gij bij het regiment volgt, handelt alleen over hetgeen onontbeerlijk is, dat gij kennen zoudt; twee maanden zijn voldoende voor uwe oplettendheid, voor een officier der ligte kavallerie, om het noodzakelijke der wiskunde te leeren.

Landmeetkunde en Topographie.

De wiskunde de middelen ons geschonken hebbende, om hoogten, afstanden, enz. te berekenen, zullen de landmeetkunde en topographie u de toepassing dezer middelen gemakkelijk maken.

De *landmeetkunde* leert den grond meten en verdeelen; deze wetenschap klimt tot de vroegste tijden op; uit haar is de *topographie* geboren, welke eene kunst is om den grond, boomen, enz. naauwkeurig te teekenen, met behulp der horizontale projectie dezer voorwerpen.

Den grond te kennen en te schatten, is de eerste hoedanigheid van den soldaat te velde, en bovenal van den lichten kavalerist.

Door u te noodzaken met aandacht op te merken, u-zelfen rekenschap van de gedaanten, de uitgebreidheden, en afstanden te geven, maakt gij u de gewoonte eigen van teekenen wel op te merken; en er is geen deel van het onderwijs, waariu dit niet noodig zij. Hij, die zich de moeite geeft ééne zaak goed te zien, ziet ze alle goed. Door de oefening van het oog geraakt men tot die van den geest, van de rede. Al onze vermogens nemen gelijkelijk in omvang toe, en zoo een derzelve rigtig en snel toeneemt, is het onmogelijk dat de andere traag en zijwaarts voortgaan. Zij worden als van zelve door dat vermogen medegesleept en bestuurd, 't welk zich het eerst ontwikkeld heeft.

Ik heb het topographisch onderrigt in twee deelen verdeeld. Het eerste, geheel theoretisch uit de reken-

meetkunde geboren, zal u op de kaart leeren lezen, op het terrein met nauwkeurigheid leeren werken; het tweede, dat ik den naam van *oefeningen* heb gegeven, leert u het terrein spoedig afteekenen, door eene reeks van werkdadige oefeningen, welke u alle topographische teekenen gemakkelijk zullen leeren voorstellen, en zonder moeite op eene schaal vereenigen; zij zullen van eene eenvoudige verklaring worden voorafgegaan. Door dezelve zult gij spoedig de in den krijg, vooral voor den ligten kavalierist, nuttige kundigheid verkrijgen, om het geheele terrein op het eerste gezicht te omvatten, en het dadelijk bij meerdere nadering, zonder behulp van wiskundige werktuigen, in teekening te brengen.

Wis- en Teekenkunde, zie daar den grondslag van elke nuttige opvoeding; met behulp dezer beide kundigheden leert gij wél oordeelen en de uitkomst uwer nuttige waarnemingen en berekeningen bepalen.

Artillerie.

Gij hebt met te veel ijver en te goed gevolg de praktische oefening der artillerie gevolgd, dan dat ik noodig zoude hebben, hier de reden te herhalen, waarom ik u dezelve heb voorgeschreven. Nu kent gij de geheele waarde van het wapen, dat gij in veldslagen zult moeten ondersteunen, en indien gij batterijen op den vijand veroverd, zult gij deze zegeteekenen uwer koenheid en geoefendheid des te zekerder behouden, omdat gij er u onverwijld van kunt bedienen, om de daarvan beroofde troepen er mede te verpletteren.

Bevestigings-kunde.

Hieromtrent moet ik u dezelfde loftuizingen toezwaaijen. Gij kunt thans alle veldwerken naar waarde schatten. Gij weet, welke men in front kan tarten, en welke men om moet gaan. Afgezonden, om eene versterkte stad te verkennen, zult gij met zekere en allerbelangrijkste bescheiden terug keeren. De kennis, welke gij daarenboven tegenwoordig van de evenredige lijnen der bevestiging bezit, zullen u in het veld onderscheidene taktische bewegingen verklaren, welke gij zonder dezelve niet begrepen zoudt hebben.

Op een slagveld zijn de troepen beweegbare verschan-singen, welke plaatsing wordt aangewezen door onderlinge betrekkingen van aanval en verdediging, even gelijk als die der werken.

De handleiding, die gij bekomt, zal u het geleerde herinneren en u behulpzaam zijn in het mededeelen daarvan aan anderen.

Aardrijkskunde.

Ik zal mij wel wachten deze als eene lijst van dorre en vermoeijende namen te beschouwen, welke het geheugen niet bewaren kan; dewijl zij niets tot het verstand zegt. Voor ons zal de aardrijkskunde de grond

der geschiedenis wezen, waarin wij zullen zien, dat alle groote gebeurtenissen te voren in de natuurlijke gesteldheid der landen waren gelegen. Na eenen blik op den aardbol en zijn geheel geworpen te hebben, zullen wij, de Zeeën daar latende, tot het land terug keeren, deszelfs omtrekken onthoudende. Daar zullen wij, door de groote vlakten en bergketenen, den loop der stroomen, de opvolgende wording en ligging der volken nagaan, derzelve belangen waarden, derzelve staatkunde ons verklaren.

De bergen, reusachtige scheidspalen der spraken, de stroomen, ruime banen der beschaving, en tevens nationale verdedigings-lijnen, zullen, op eene eenvoudige en gemakkelijke wijze, de groote verdeelingen, welke wij moeten onthouden, vaststellen. Eenige statistieke opgaven zullen ons vervolgens de numerieke sterkte der volken leeren, welke wij met de uitgestrektheid van het grondgebied zullen vergelijken; gij zult er nog trotscher op zijn, tot het onsterfelijke Frankrijk, welks toekomst zoo veel belooft, te behooren, 't welk, door deszelfs opeen gedrongene bevolking, rijken grond, nijverheid, roem, hoop, de legermagt van de groote constitutionele linie van het zuiden vormende, met den rugsteun van Spanje en Engeland ter linker-, en Italiën ter rechterarm hebbende, een medelijdenden lach heeft voor de bedreigingen van het Noorden, dat, wilde het eens den Rijn, de Alpen, de Adriatische zee overtrekken, die stroomen, die meren, welke wij het verbieden over te gaan, met deszelfs onzinnige krijgslieden zoude dempen. (Een echt Franschen beeld.)

Eene enkele maand zal toereikende zijn, om dit nuttig onderrigt onuitwisbaar in ons geheugen te prenten, daar redenering het graveerijzer zal ondersteunen. De aardrijkskunde is gelijk aan de geschiedkunde; beide moet men uit het gezichtspunt van haren geheelen omvang beschouwen. Groote evenredigheden worden onthouden, daar ons verstand ze bevat; kleine daarentegen ontgaan, omdat zij alleen tot het werktuigelijke geheugen spreken, dat, even als alle gereedschap, door eenen beuzelachtigen arbeid verslijt. In alle zaken doet alleen overdenking onthouden; wij zullen deze derhalve niet nutteloos vermoeijen, opdat zij ongeschondener, levendiger, geschikter zij, niet tot kinder- maar tot mannen-arbeid strekke.

Geschiedenis.

Na de aarde wel te hebben leeren kennen, zullen wij haar met inwoners bevolken, welke achtereenvolgende handelingen wij zullen nagaan. De mensch sedert de schepping immer dezelfde geweest zijnde; dezelfde behoeften, dezelfde hartstogten gelijke gebeurtenissen hebbende voortgebracht, zoo is de geschiedenis der vorige eeuwen de spiegel der geschiedenis van de onze, een heldere oprigte spiegel, in welke wij ons zullen leeren kennen en daarnaar gedragen.

Wij zullen vooral de oudere volken vlug voorbij gaan; alleen stilstaan bij de tijdstippen, die door nuttige vruchtdragende gebeurtenissen, door het aanwezig van groote mannen, wier geest hunne eeuw heeft verlicht, en door belangrijke gebeurtenissen, welke beschouwenswaardige daadzaken of voorbeelden opleveren, gekenmerkt zijn.

Vermaarde Krijgslieden.

Daar het snel overzicht, waarmede wij genoodzaakt zijn de geschiedenis te doorloopen, ons niet toelaat bij enkele personen, welke zij onzer aandacht aanbeveelt, op te houden, heb ik de levensschets dezer roemrijke mannen in eene bijzondere handleiding vereenigd, waarvan de lectuur u des te meer belang zal inboezemen, dewijl zij zonder vermoedens uw onderwijs zal voltooijen, door de tijdstippen dieper in te prenten en u bewonderenswaardige voorbeelden tot navolging te geven. De geschiedenis der oorlogen is die der wereld; de geschiedenis der groote veldheeren, die der groote mannen.

Wapening der Volken.

Eene geschiedenis der wapening zal deze oefening vol-eindigen. Naar de vorderingen in de wapening schatten wij die der taktiek; daar deze beide zaken naauw verbonden zijn.

Letter- en Zedekunde.

Zonder *litterators* te willen worden, beseffen wij, dat wij onze taal naauwkeurig moeten kunnen schrijven, en drie soorten van stijl onderscheiden, namelijk: *brieven-stijl*, dien der *rapporten* en dien voor *bevelen* en *aanspraken*; want dagelijks kunnen wij ons in de verplichting bevinden, een' brief, een rapport, eene order te schrijven. Hiertoe dan zal zich dit onderwijs bepalen.

Ik heb, in eene handleiding en in den vorm van axiomas, zedekundige waarheden verzameld, welke voor ons doelmatig kunnen zijn en die ik uit oude en nieuwere wijsgeeren en geschiedschrijvers heb geput. *Spreuken*, heeft men gezegd, *zijn de wijsheid der volken*; wij zullen trachten er de onze te vinden. Ik heb bij voorkeur die gekozen, welke taalkundige moeilijkheden aanboden, ten einde ze u dubbel nuttig zouden zijn.

Administratie.

Eenige kennis van militaire administratie is onmisbaar, niet alleen voor diegenen uwer, welke bestemd zijn, om de graden van fourier en opper-wachtmeester te bekleden, maar voor ieder hussaar. De militaire administratie is uw geldelijk wetboek. Zij bevat bepalingen, welke uwe betrekkingen, uwe belangen aangaan. Hoe kunt gij, de wet niet kennende, met kennis uwe regten verdedigen?

Paarden-kennis.

In het veld is ons paard geen werktuig, dat men herstelt of verwisselt, maar wel onze kostbaarste vriend, de helft van ons eigen, ons leven, onze roem! Onze

moed, onze bevordering, ons bestaan hangen van zijne krachten af. Daar zijn geene zorgen beter besteed, nuttiger aangewend, dan die wij aan hetzelfde te koste leggen. Hoe kunnen wij die zorgen eene goede rigting geven, in dien wij de oorzaken niet kennen, die ze vereischen?

Het is derhalve volstrekt noodzakelijk, dat wij ons in de paardenkennis oefenen, en dat deze oefening, na een eenvoudig en kort overzicht van het wetenschappelijk gedeelte, en na een behoorlijk onderrigt van het werktuigelijke deel des paards, ons de kenteekenen der meest gemeene ziekten doe erkennen, en de middelen aanwijze, welke spoedig daarbij moeten aangewend worden.

Geneeskundig onderwijs.

Gij begrijpt wel dat ik geene geneesheeren van u wil maken; maar ik wil u leeren, uwe gezondheid en welstand te bewaren, en dat ge vooral u niet ligtvaardig aan de moorddadige kwakzalverij van zoogenaamde doctors op de hoeken van straten en in kazernes overlevert, om al-zoo onderscheidene ziekten niet ongeneeslijk te maken door ze door het gebruik van middelen te verhitten, welke er alleen de uitwendige kenteekenen van weg nemen en uw bloed voor altoos bederven, uwe krachten en gezondheid voor altoos ondermijnen; om een drenkeling niet te doen smoren, door hem met het hoofd lager dan met de voeten, te plaatsen; om de gevaren eener beenbreuk niet te vermeerderen, door den gekwetsten op eene ongeschikte wijze te vervoeren; om eenvoudige en spoedige hulp toe te brengen aan den door hitte of koude bevangene, aan dronkenschap, aan maagziekte, vergiftiging, verzwikkingen, kneuzingen, wonden, bloeding enz.

Deze kennis zal u niet alleen van nut zijn, gedurende uwen diensttijd, wanneer gij, zoo in het veld als in vrede, dikwerf van officieren van gezondheid verwijderd zijt, maar daarenboven gedurende uw gansche leven.

Ligchaams-oefening en springen. (voltigeren.)

Door onze afzonderlijke bewegingen te ontleden, zullen de ligchaams-oefeningen en het springen derzelver vermoegen verdubbelen, en zoo wel den zwakke als den sterke nieuwe krachten schenken. Zij zullen de overtuiging geven, dat de menschen, in alle mogelijke stellingen, immer physische hulpmiddelen bezitten, welke alle beletsels overwinnen; dat de ruiters, die in charge zijn paard verliest, de in eenen toren opgesloten gevangene, de in eene rivier gestorte soldaat, immer meester van zijn leven is, en niet alleen gemakkelijk het zijne maar daarenboven dat van zijnen kameraad redt, en zij onder de vanen terug kunnen keeren, om eene roemrijke wraak te nemen. Deze oefening zal veel aanlokkelijks voor u verkrijgen, door u te doen zien, wat een mensch vermag, door zijne vaardigheid te paard en te voet te verdubbelen, door hem alle physische kansen koelbloedig te doen be-

rekenenen, met de zekerheid van ze te zullen te boven komen, door zijne gezondheid te versterken, enz. De oefening des lichaams is even noodig als die van het verstand, zamengepaard volmaken zij den mensch in alle opzigten en verheffen hem in alle omstandigheden.

Velddienst.

De velddienst is eene toepassing van alle onze vorige oefeningen en voltooit dezelve. Zij zal op het einde van het jaar en op het tijdstip der militaire marschen plaats hebben; ten einde voorbeeld en voorschrift te kunnen vereenigen. Door haar leeren wij in detachementen marcheren; onze paarden buiten de kwartieren verzorgen; gidsen bezigen en bewaken; snelheid en door dezen afstanden berekenen; ons oriënteren; voordeelen en hindernissen van het terrein, wegen, landen, weiden, bosschen, rivieren, beken, bergen enz. in alle opzigten schatten; snel een plan ontwerpen; zich posteren; bivouakkeren; barakkeren; zich versperren; bewaken; eclaireren; verkenningen doen; aanvallen; terug trekken; overrompelen; hinderlagen leggen; de in de reglementen voorgeschrevene manoeuvres naar de gedaante wijzigen van de verschillende terreinen; snel en met kracht, voor- en achterwaarts defilés passeren; deze versperren, verdedigen; parlementairs afzenden en ontvangen; ondervragen en antwoorden; schriftelijke en mondelinge rapporten maken; infanterie, artillerie ondersteunen en aanvallen; artillerie opstellen en doen bewegen; konvooyen van mond- en krijgsbehoeften, gevangenen, enz. begeleiden. Deze theoretische en praktische oefening zal ten slotte, zoo als ik u reeds gezegd heb, de vorige herhalende, er u het waarom van betoogen, en dezelve op eene belangrijke wijze voltooyen; want zij zal zoo goed mogelijk ons soldaat maken, voor zoo veel men dat zijn kan, zonder op het ware oorlogs-terrein te hebben geleerd, en indien wij het geluk hebben, eenmaal op dat terrein te treden, zal er ons niets vreemd schijnen.

Ik vermeen, dat deze algemeene cursus doelmatig is geregeld en acht dien zoo volkomen mogelijk voor ulieden. Ten einde dezelve op eene nuttige wijze worde bestierd, zijn er handleidingen vervaardigd, hetzij door mij zelven hetzij door verdienstelijke officieren van het regiment.

Op dit oogenblik zijn de meeste dier handleidingen geheel of bijna voltooid; zij zullen u ter geschikter tijd ter hand worden gesteld. Deze cursus ontbrak geheel; er is dus in eene behoefte voorzien.

De vervaardiging dezer opstelling heeft de bij mij reeds bestaande overtuiging nog vermeerderd, dat men in een regiment moet dienen, om met vrucht voor den soldaat te kunnen schrijven. Om deze vereerende taak te vervullen is het in der daad onmisbaar met u te leven, uwe taal te spreken, de hoegrootheid van het vernuft en de

oplettendheid van dengenen te schatten tot wien men spreekt, en den tijd dien men van uwe militaire bezigheden kan afzonderen.

Ik neem deze gelegenheid met den meesten ijver waar, den heeren officieren, welke mij in dezen arbeid, die u van zoo veel nut zal zijn, wel behulpzaam hebben willen wezen, als uwe erkentelijkheid overwaardig, kenbaar te maken; hun ijver, aangevuurd door de genegenheid die zij u toedragen, is alleen bij hun verstand en hunne kunde in vergelijk te brengen.

Arbeidt dan, brave krijgsmakkers! Het doel ligt voor u; de epaulet voor de meesten, onderscheiding voor allen, welk lot u ook bestemd zij.

Om u zelfs wil, om uwe verwanten, voor de eer van het korps, onderscheidt u eervol! doet u eervol melden! De kundigheid, door de verdedigers des vaderlands, door deszelfs kinderen verworven, is een schat voor hetzelfde, een schat voor het leger. De vreugde, door mij te smaken over de vorderingen, waarmede gij mijnen ijver mogelijk zult beloonen, kan slechts vergeleken worden bij het geluk en den trots, dien ik gevoel, van het bevel over u te voeren.

Uw vriend,
F. DE BRACK.

VERSCHEIDENHEDEN.

De luitenant-generaal *de Eerens* is eervol uit zijne betrekking als directeur-generaal van oorlog ontslagen, en staat binnen weinige dagen als luitenant-gouverneur-generaal van Neerlands Indië naar Java te vertrekken. Dankbare herinneringen laat Z. E. in het leger, dat hij in de moeilijke omstandigheden, waarin het vaderland in 1830 verkeerde, uit 't niet heeft helpen daarstellen, achter; terwijl de welmeenendste wenschen hem derwaarts zullen vergezellen. Vooral zal *Spectator* zich met erkentenis blijven herinneren aan de bescherming en ondersteuning, die hij van wege Z. E. den luitenant-generaal *de Eerens* heeft mogen ondervinden.

Bij Koninklijk besluit, van den 23sten dezer maand, is de generaal-majoor *Trip*, belast met het opperbeleid van de dienst der artillerie bij het leger te velde, van deze laatste betrekking eervol ontslagen, en benoemd, *ad interim*, tot directeur-generaal van oorlog, blijvende genoemde generaal in betrekking tot het departement van den grootmeester der artillerie. Over deze keuze des Konings gaat slechts eene stem in het leger op; het is die van toejuicing, als eene wezenlijke hulde aan het persoonlijk karakter en de verdiensten diens generaals toegebracht.

Bij de manoeuvre der brigade ligte kavallerie, op den 12den

dezer maand, op de Woenselsche heide, onder de bevelen van den heere generaal-majoor van *Balveren*, is de eerste manoeuvre van de verhandeling over *de dekking der artillerie in het veld*, opgegeven in n°. 1 van dezen jaargang (zie bladzijde 9), beproefd geworden.

De gemelde brigade was opgesteld zooals het eerste figuur aanwijst, met dit onderscheid, dat de geheele brigade geëclairéerd werd door tirailleurs, en daarenboven nog acht pelotons op de flanken der kolom marcheerden, om de flanken der gearchargeerde halve regimenten te dekken.

Zonder eenige de minste verwarring, en met kalmte in kommando en uitvoering, werd deze manoeuvre, zoo moeilijk in aard en strekking, uitgevoerd, en het was op dat oogenblik, zoo als reeds meermalen gebieken is, dat de brigade lichte kavallerie een bewijs leverde, welke groote vorderingen zij in de manoeuvreerkunst gemaakt heeft.

Zoo wel de front-aanvallen, als die en fourageur, lieten weinig of niets te wenschen overig, en alles wedijverde om deze eerste proeve te doen gelukken. De artillerie, in batterij gekomen, na het inrukken der fourageurs afgewacht te hebben, had nog tijds genoeg, om 5 à 6 schoten per stuk te doen, voor dat het hoofd der kolom de charge begon. Drie honderd passen terug trekkende, kwam zij achterwaarts in batterij, toen eene kleine tusschenpozing, bij de eerste en tweede charge, haar nogmaals gelegenheid gaf om hare vorige plaats in te nemen, (in de veronderstelling, dat de vijand zich na de eerste charge wederom begon te verzamelen) en nog eenige schoten te doen.

Bij de meeste in dit zomer-seizoen gehouden manoeuvres, heeft de kommanderende generaal, met bijzondere zorg, beschikkingen genomen voor de doelmatige dekking der artillerie, en bij verschillende ingewikkelde bewegingen het doelmatige gebruik der beide wapens doen kennen. Eene onlangs gehouden manoeuvre, namelijk *eene retraite en échiquier, op twee liniën, avanceren, chargeren en doortogt der liniën achterwaarts in kolom*, grootendeels eerst op het terrein geschikt, werd met eene onvertreffelijke kalmte uitgevoerd, terwijl het geheel een bijzonder fraai en leerrijk tafereel opleverde. De grondbeginselen der lagere en hoogere taktiek van beide de vereenigde wapens in acht genomen, boden alle de in werkzaamheid zijnde officieren de gelegenheid aan, om de hoogte hunner wederzijdsche geoefendheid, en het daaraan nog ontbrekende te leeren kennen; en het is ook dan eerst, dat de vereeniging van groote massa's, en de verbinding van beide de wapens, tot het gewenschte doel: *tot leering*, voert.

Wanneer wij wel onderrigt zijn, dan is men van voornemen bij ons te lande eenige proeven te nemen, om op eene doelmatiger wijze, zoo het in den oorlog — vooral voor de dienst in en voor belegerde vestingen — vereischt wordt, eenig voorliggend terrein te verlichten. Het ondoelmatige van de in gebruik zijnde lichtkogels heeft de ondervinding ons doen inzien; tot welke ondervinding JONES dagboek *over de belegeringen in het schier-eiland* nog eenige merkwaardige bijdragen heeft geleverd.

ringen in het schier-eiland nog eenige merkwaardige bijdragen heeft geleverd.

De lichtkogels, die door middel van vuurpijlen worden opgevoerd, en dan door *valschermen* (parachutes) zwevende worden gehouden, schijnen de beste oplossing voor dit vraagstuk op te leveren, wanneer daaraan eene gepaste inrigting wordt gegeven. Deze soort van lichtkogels werden het eerst in Denemarken uitgevonden, omstreeks het jaar 1820. In 1821 werden dezelve in Oostenrijk beproefd, en in 1823 liet de Engelsche kolonel *Congreve* zich hiervoor een patent uitreiken. Deze laatste gaven, naar de Engelsche opgaven, eene luchtglobe van 1500' radius.

Het in 't afgelopen jaar in het licht verschenen Hoogduitsch werk van den Pruisischen artillerie-kapitein, doctor M. MEIJER, *Vorträge über die Artillerie-Technik*, 1 Theil, bladz. 414, behelst daaromtrent eenige oppervlakkige opmerkingen, die echter te weinig inhouden, om er proeven naar te bewerkstelligen.

In navolging van de Oostenrijksche proeven, had de directeur van den *Militairen Spectator*, in 1825, tot herstel van zijne gezondheid buiten verblijvende, eenige proeven in het klein genomen, die met eenig gelukkig gevolg bekroond werden. Kort daarna tot andere bezigheden geroepen, had hij het nemen van nadere proeven tot eene geschiktere gelegenheid uitgesteld. Thans de spraak zijnde van het nemen van proeven ten deze, gelooft hij zijne gedane opmerkingen met een paar regelen te moeten opgeven.

De lightsas, die hij gebruikt, wordt in eenen cilindrischen houten vorm geslagen, juist de middellijn en hoogte hebbende van de lantaarn des vuurpijls. Om dezen cilinder van lightsas, wordt gevlochten een net van gegloeid koperdraad. Door het midden van dezen licht-cilinder komt een stevig koper- of ijzerdraad, hetwelk op ongeveer een Ned. palm lengte boven den cilinder uitsteekt, en waaraan de inrigting van het valschermbesig wordt. Dit scherm vormt in vergrootte afmetingen de conische kap des vuurpijls. Afwijkende van de Oostenrijksche proeven, had de proefnemer voor het valschermbesig genomen, welke vóór het afsteken van den pijl vochtig gemaakt werd.

Alzoo ingerigt, wordt deze licht-cilinder in de lantaarn van den pijl bevestigd, doch zoodanig, dat hij door eene zwakke slag-ontploffing ontstoken wordt en zich van den pijl losmaakt, en, door deszelfs zwaarte nedervallende, het scherm doet uitspreiden en alzoo drijvende nederdalen. Slechts drie proeven in het klein genomen, had de proefnemer in het denkbeeld bevestigd, dat, door het aanbrengen van verbeteringen en wijzigingen, voordeelen zouden kunnen getrokken worden uit deze verlichtingswijze. Voor de lichtvuurwerkerij kon daarvan partij getrokken worden. Op dit oogenblik ontbreekt ons de ruimte om deswege in verdere bijzonderheden te treden, die ook dikwerf van den kant van het hooge bestuur niet altijd even aanmoedigend worden opgenomen, waarvoor dan ook voorzeker redenen bestaan, die het ons niet past te beoordeelen.

ERRATA.

In ons vorig nummer, bladz. 40, 2de kolom, 8ste regel, staat: *moeijelijk*, moet zijn: *moeijelijker*. In dezelfde kolom, 15de regel van onderen, staat: *schroeven*, moet zijn: *schooren*.

B I J L A G E III,

Behoorende bij den Militairen Spectator, n°. 5.

(Maand September.)

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Bij het 2de bataillon der 3de afd. Zuid-Hollandsche schutt. Tot 1sten luitenant: de 2de luitenant J. R. van der Linde. Tot 2den luit.: de sergeant J. Plaisier, beide van het bataillon. Tot kommandant van de 1ste afd. Noord-Hollandsche schutterij: de kolonel Hodshon, van de dienstdoende schutterij te Amsterdam. Tot adjudant van den opperbevelhebber der vesting Nijmegen: de kapitein H. F. Busch, van de 14de afd. inf. Tot 1sten luitenant effectief bij de compagnie artillerie van de 2de afd. Zuid-Hollandsche schutterij: de 2de luitenant, met den titularen rang van 1sten luitenant, E. Weggeman Guldemond, van de komp. artillerie van het 2de bataill. van de 4de afd. Zuid-Hollandsche schutterij. Tot 2den luitenant bij laatstgemelde compagnie, de sergeant C. J. P. van Ogten, van de compagnie artillerie van het 1ste bat. der 1ste afd. Zuid-Hollandsche schutterij. Tot officier van gezondheid van de 3de klasse, met den titularen rang van de 2de klasse, voor de geneeskundige dienst in de Oost-Indiën: de officier van gezondheid van de 3de klasse L. Horner. Bij de afd. kur. n°. 1. Tot 1ste luitenants: de 2de luitenants H. L. Cluijsenaar, J. D. van der Wijck en A. Lutz; en tot 2de luitenants effectief: de 2de luitenants à la suite G. H. J. Michelhoff en J. A. van den Bosch, allen van de afdeling. Bij de afd. kurassiers n°. 3. Tot ritmeester der 1ste klasse: de ritmeester der 2de klasse F. F. Mollinger, van het regiment ligte dragonders n°. 4. Tot 1sten luitenant: de 2de luit. P. J. Heijblom, van de afd. Tot 2de luitenants effectief: de 2de luitenants à la suite J. M. Visbach Lobry en A. F. D. Plancken, mede van de afd. Bij het regiment ligte dragonders n°. 4. Tot ritmeester der 2de klasse: de 1ste luitenant J. F. Loeff, van de afd. kurassiers n°. 1. Tot 2den luitenant effectief: de 2de luitenant à la suite L. A. van Ittersum, van het reg. Bij het regiment ligte dragonders n°. 5. Tot 2de luitenants effectief: de 2de luitenants à la suite E. C. F. de Quay en C. E. Fraser, van het reg. Bij het regiment hussaren n°. 6. Tot 2de luitenants effectief: de 2de luitenants à la suite J. Paulus en J. O. B. Boreel, van het reg. Bij de afdeling kurassiers n°. 9. Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant-adjudant J. W. Copes van Hasselt, met bepaling dat hij in zijne betrekking van adjudant zal verblijven. Tot 2den luitenant effectief: de 2de luitenant à la suite H. A. Tobias, mede van de afd. Bij het regiment lanciers n°. 10. Tot 2de luitenants effectief: de 2de luitenants à la suite J. F. Gobius en G. C. Snouckaert van Schauburg, van het regiment. Tot 1sten luitenant bij de mobiele schutterij van Zuid Holland: de 2de luitenant Mr. J. M. Brillenburg, belast met de functien van auditeur militair in de vesting Willemstad. Bij het 3de bat. veld-artillerie. Tot 1sten kapitein: de 2de kap. H. M. C. de Haan. Tot 2den kapitein: de 1ste luitenant A. J. F. Simons Hogerwaard, beiden van het bataillon. Bij het 4de bataillon artillerie nationale militie. Tot 2den kapitein: de 1ste luit. F. W. Hebert, van het bat. vrijwillige artilleristen.

IN HUNNEN RANG EN ANCIENNETEIT OVERGEPLAATST.

Bij de 14de afdeling infanterie. De 1ste luitenant-kwartiermeester J. G. Thiel, gedetacheerd bij het departement van oorlog. Bij het wapen der infanterie in Oost-Indiën. De 2de luitenant F. P. van Ewijck, van de 10de afd. inf. Bij den

intendant in het 1ste groot militair kommando: de 1ste luitenant G. Berghauser, van de 13de afd. inf., gedetacheerd bij het departement van oorlog. Bij de 8ste afd. inf.: de kapitein van Dijk, van de afdeling, doch tijdelijk gedetacheerd bij de 2de afdeling Noord-Brabandsche schutterij. Bij de Oost-Indische infanterie: de 1ste luitenant Maclean, van dat wapen, doch tijdelijk gedetacheerd bij de 2de afd. Noord-Brabandsche schutterij. Bij het wapen der kavallerie, dienstdoende in Oost-Indiën: de 2de luit. Couperus, van het regiment ligte dragonders n°. 4. Bij de 9de afdeling infanterie: de 2de luitenant Bakker, van de afdeling, doch tijdelijk gedetacheerd bij de 2de afdeling Overijsselsche schutterij. Bij de 13de afdeling infanterie: de 2de luitenant Ringeling, van de afdeling, doch tijdelijk gedetacheerd bij de 3de afd. Noord-Brabandsche schutterij. Bij de 8ste afdeling infanterie: de kapitein van Dijk, van het depot, naar het 1ste bataillon, en de kapitein Monix, van het 1ste bataillon naar het depot dier afdeling. Bij het 1ste bataillon jagers: de 1ste luitenant G. W. L. de Petit, van het depot bij het bat. te velde, en de 1ste luit. T. Gevers Leuven, van het bat. te velde bij het depot. Bij het wapen der infanterie in Oost-Indiën: de 2de luit. P. Wilschut, van de 18de afdeling infanterie. Bij de 2de divisie van het algemeen depot der landmagt n°. 33: de 2de luit. Ramdohr, van de 1ste divisie van voors. depot. Bij de compagnie artillerie van het 2de bat. der 1ste afd. mobiele Noord-Hollandsche schutterij: de 2de kapitein J. F. Klercq, van het bataillon artillerie schutterij.

HET TRACTEMENT VAN NON-ACTIVITEIT VERLEEND AAN

Den 2den luit. N. M. Daendels, van de 2de afd. inf. Aan den kap. J. Paehlig, van de 7de afd. inf., tijdelijk dienende bij de 3de afd. Noord-Brabandsche schutt. Aan den kap. G. Dilg, van het 3de bat. artillerie nationale militie, en aan den adjunct paarden-arts W. de Kleijn, van het regiment lanciers.

EERVOL ONTSLAG VERLEEND AAN

Den 2den luit. Campbell, van de 10de afd. inf. Den 1sten luit. Heshusius, van de 14de afd. inf. en adjudant van den generaal-majoor C. A. de Favange. Den 2den luit. P. D. Smeding, van de 2de afd. mobiele Vriessche schutterij. Den kapitein J. Ulrich van de Graaff, van de 1ste afd. Noord-Hollandsche schutterij. Den kap. B. A. van Hijckama, van de 2de afd. Vriessche schutterij. Den 2den kapitein J. C. Paravicini di Capelli, uit zijne betrekking van kommandant der compagnie artillerie van het 2de bat. der 1ste afd. mobiele Noord-Hollandsche schutterij. Den 2den luit. de Meinertzhagen, van de afd. Utrechtsche schutterij. Den 2den luit. G. P. Reepmaker, van de 2de afdeling infanterie.

GEPENSIONEERD.

De kolonel baron de Constant Rebecque de Villars, van den generalen staf, met vergunning om de uniform van adjudant van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins Veldmaarschalk te blijven dragen. De 1ste luit. C. J. Bosschaert, van het leger in Oost-Indiën, in subsistentie bij het algemeen depot der landmagt n°. 33.

OVERLEDEN.

De 1ste luit. van der Linden, van de 10de afd. inf. De 2de luit. C. W. A. Nies Rasch, van het depot van de 12de afd. inf. De kapitein Auffmorth, van het reserve-bataillon der 18de afd. inf.

Bezoende bij den Militairen Spectator, n. 3.

(Maand September)

LAATSTE BEZOEKINGEN. OVERHAALINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGEN.

intendant bij het 1ste groot regiment... (The main body of the document contains dense, mirrored text that is largely illegible due to the bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be a list or report of military appointments and movements.)

... (This section contains the right-hand column of mirrored text, which is also illegible due to bleed-through from the reverse side of the page.)